

Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ РІЗНИХ ТИПОЛОГІЧНИХ ФОРМ
ТА РІВНІВ СКЛАДНОСТІ
З КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ» 6 КЛАС**
(збірник дидактично-методичних матеріалів за результатами
роботи
обласної творчої групи вчителів географії)

Суми – 2018

Рекомендовано до друку вченою радою
комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти
21.12 2018 року, протокол № 14

Рецензенти:

Сюткін С.І., доцент кафедри загальної та регіональної географії
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка,
кандидат географічних наук;

Гиря О.О., доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та
менеджменту КЗ СОІППО, кандидат педагогічних наук

Упорядник:

В.Д. Попов, методист з географії та економіки навчально-
методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного
розвитку КЗ СОІППО

Збірник тестових завдань різних типологічних форм та рівнів
складності з курсу «Загальна географія» 6 клас: збірник дидактично-
методичних матеріалів за результатами роботи обласної творчої групи /
упор. В.Д. Попов. – Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2018. 84 с.

У збірнику дидактично-методичних матеріалів висвітлено досвід
роботи членів обласної творчої групи вчителів географії (Бартош Є.М.,
Гайдукова Н.В., Жутова Т.А., Ковальчук Р.Є., Лустенко Т.В.,
Малютина Т.О., Миньковська Л.В., Орехова Н.В., Плющик Ю.П.,
Силка В.В.).

Збірник містить тестові завдання для перевірки навчальних
досягнень учнів з курсу «Загальна географія» (6 клас) відповідно до
чинної програми.

Тестові завдання складено у двох варіантах з усіх тем навчальної
програми. Структура тестів подібна до структури тестів зовнішнього
незалежного оцінювання знань.

Різні за типом і рівнем складності тестові завдання допоможуть
учням систематизувати навчальний матеріал, а вчителям об'єктивно
оцінити їх знання.

Збірник адресовано вчителям географії, він є корисним для
тематичного узагальнення й самооцінки знань шестикласників,
підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання.

© НВВ КЗ СОІППО, 2019

Зміст

	стор.
Передмова	4
1. Тестування як важливий інструмент оцінювання результатів навчальної діяльності учнів.....	6
2. Тести для перевірки знань за програмою курсу «Загальна географія» (6 клас).....	6
2.1. Вступ. Розвиток географічних знань про Землю (Лустенко Т.В.).....	15
2.2. Земля на плані та карті (Орехова Н.В., Ковальчук Р.Є.).....	24
2.3. Літосфера (Малютина Т.О.).....	33
2.4. Атмосфера (Миньковська Л.В., Плющик Ю.П.).....	41
2.5. Гідросфера. Світовий океан (Гайдукова Н.В.).....	50
2.6. Гідросфера. Води суходолу (Жутова Т.А.).....	57
2.7. Біосфера та ґрунти. Природні комплекси (Силка В.В.).....	66
2.8. Планета людей (Бартош Є.М.).....	74
2.9. Література.....	82

Передмова

В умовах становлення нової української школи зміна змісту, форм та методів навчання, збільшення ролі самостійної роботи вихованців, можливість їх широкого доступу до джерел інформації не могли не вплинути на вимоги до рівня навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.

Підвищенню якості знань школярів, підготовці їх до зовнішнього незалежного оцінювання сприяє робота із тестовими завданнями.

Перевірка знань, умінь і навичок учнів за допомогою тестів як одного із методів контролю набуває дедалі більшого поширення. Вітчизняні й зарубіжні дослідники визначають тести як випробування, яке має за мету не тільки перевірити міцність засвоєння знань, умінь і навичок, а й розвивати певні якості особистості в процесі навчання.

Знайомство учнів з різними форматами тестових завдань, формування навиків роботи з тестами при вивченні шкільних курсів географії зміцнює впевненість школярів у власних знаннях, стимулює пізнавальну діяльність до самоосвіти, розвиває творчі можливості, дозволяє одержати об'єктивну оцінку рівня підготовленості до державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання.

Посібник містить тестові завдання двох варіантів, які охоплюють весь матеріал з курсу «Загальна географія» 6 класу. Тести дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу з тем: «Розвиток географічних знань про Землю», «Земля на плані та карті», «Літосфера», «Атмосфера», «Гідросфера», «Біосфера та ґрунти. Природні комплекси», «Планета людей».

Структура тестів відображає багаторівневу структуру розумової діяльності, досліджену Б. Блумом, який виділив шість рівнів мислення: знання - розуміння - використання - аналіз - синтез - оцінювання фактів і інформації та їх застосування для розв'язання завдань реального життя й навчальної діяльності.

Тести містять такі формати завдань:

I. Завдання (№ 1-6) з вибором однієї правильної відповіді із чотирьох запропонованих варіантів. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. При неправильній відповіді та у разі, якщо вказано більше однієї відповіді, або відповідь відсутня, завдання оцінюються в 0 балів.

II. Завдання (№ 7-9) на визначення відповідності. Завдання складається із запитання та двох колонок інформації, позначених цифрами (зліва) та буквами (справа). Виконання завдань передбачає встановлення

відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо учень встановив відповідність та зробив відмітку на перетині рядків (цифри від 1 до 4) та колонки (букви від А до Д) в таблиці відповіді.

III. Завдання (№ 10-14) з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих. Завдання складається із запитання та семи варіантів відповідей, позначених цифрами, серед яких лише три є правильними. Завдання вважається виконаним, якщо учень вибрав та записав три відповіді (цифри) у запропонованому бланку відповіді.

Кожне завдання оцінюється в 0, 1, 2 або 3 бали: 1 бал – за кожен правильну відповідь (цифру) із трьох можливих; 0 балів, якщо не вказано жодного правильного варіанту відповіді (цифри), або один варіант відповіді вказується тричі чи відповідь на завдання не надано. Порядок написання цифр значення не має.

Використання тестових завдань у практичній діяльності набуває нині стрімкого поширення та сприяє підвищенню рівня навчально-пізнавальної діяльності учнів. Систематичний тестовий контроль формує у школярів мотивацію до навчання, дисциплінує їх, дозволяє одночасно визначити результати навчальної діяльності як учнів, так і вчителів, забезпечити вдосконалення освітнього процесу.

При цьому варто зазначити, що складання тестів – це мистецтво, яке потребує копіткої, напруженої праці та не має меж удосконалення.

Навчання без тестування - це все одно,
що гра в баскетбол без кидків м'яча в корзину.
/ Деніс Куї /

Тестування як важливий інструмент оцінювання результатів навчальної діяльності учнів

Вітчизняна дидактика має у своєму арсеналі чимало методів контролю та оцінювання знань учнів. Як правило, це різноманітні усні опитування та письмові контрольні роботи. Та водночас, маючи позитивні риси, вони відзначаються суб'єктивізмом та невідповідністю результатів, їм не вистачає діагностичності й точності, що заважає отримати реальну та об'єктивну інформацію про результати навчання, можливість відкоригувати та вдосконалити знання учнів. Вирішити цю проблему допомагає використання в освітньому процесі методу *тестів*.

Тест (англ. test – **досвід або проба**) являє собою метод виявлення конкретних якостей особистості та інтенсивності їх вираженості, обсягу та якості знань, навичок і вмінь людини за допомогою спеціально підготовлених питань, задач, ситуацій тощо.

У сучасній українській мові слово «тест» означає «проба», «іспит», «перевірка». У практиці тестування розрізняють психологічні й педагогічні тести.

Педагогічний тест – це система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зростаючої трудності, яка дозволяє якісно оцінити структуру та виміряти рівень знань, умінь і навичок.

Тест розглядається як система формалізованих завдань, призначених для встановлення освітнього (кваліфікаційного) рівня особи. Письмовий екзамен або контрольна робота, що складається з багатьох запитань різного ступеня складності, на які необхідно дати конкретні короткі письмові відповіді, за якими визначається рівень знань учня.

Тести досягнень – це стандартизовані завдання для перевірки, що конструюються на навчальному матеріалі для визначення факту засвоєння знань, умінь, навичок і оцінювання щодо відповідного еталону. Отже, тестова перевірка складається власне з тесту (завдань та запитань, об'єднаних за певними принципами), що дає можливість встановити факт засвоєння, та еталону (переліку правильних відповідей). Порівняння кількості правильних відповідей учня з еталоном дає знання про рівень засвоєння, а його співвідношення з чіткою шкалою оцінювання – оцінку.

Для того, щоб тести позитивно впливали на освітній процес, слід дотримуватися певних принципів та вимог. У практиці широко використовуються принципи, які розроблено Н. Гронландом, а саме:

- тести мають оцінювати лише ті результати навчання, які збігаються з цілями і піддаються вимірюванню;
- тести мають контролювати типові зразки знань та навичок, отриманих під час навчання;
- тести повинні складатись із завдань, що найбільше підходять для вимірювання навчальних результатів;
- тести мають бути надійними;
- тести повинні сприяти підвищенню якості навчання.

До цих загальних вимог щодо тестів слід додати вимоги, які розроблено В. Беспалько та А. Романовим, зокрема:

1. Бути валідним.

Валідність (відповідність) функціям та змісту навчального матеріалу означає, що кожен вид змісту засвоюється на певному рівні і перевіряється саме цей рівень засвоєння матеріалу.

Наведена нижче таблиця, підготовлена за матеріалами В. Беспалько, розкриває зміст зазначеної вимоги.

Рівень	Умовна назва	Опис рівня діяльності
I	Учніський	Завдання зорієнтовані на розпізнавання географічних знань. Учень лише здобуває початкові знання, за допомогою яких розрізняє те або інше явище серед подібних. Така діяльність є роботою з підказкою.
II	Алгоритмічний	Завдання зорієнтовані на відтворення географічних знань. Знання цього рівня орієнтовані на відтворення вже вивченого матеріалу, учень лише застосовує засвоєні раніше знання без підказки з боку вчителя.

III	Евристичний	<p>Завдання, спрямовані на застосування знань, на рівень сформованості географічних умінь.</p> <p>Визначається мета, але не зрозуміла ситуація, за якої вона може бути досягнута. Учень самостійно трансформує відому інформацію в нову. Рівень відповідає вмінню вирішувати типові завдання, допомагає перевірити продуктивну діяльність учня на рівні вмінь.</p>
IV	Творчий	<p>Пропонуються завдання, що визначають рівень застосування аналізу і синтезу, оперування географічними знаннями у практичній діяльності.</p> <p>Мета ставиться в загальній формі. Учень використовує знання в нових, нетипових ситуаціях.</p>

2. Бути простим для розуміння та використання.
3. Бути однозначним (не припускати різних трактувань).
4. Бути практичним.
5. Бути прогнозованим.
6. Відповідати віковим особливостям учнів.

Важливим для складання тестових завдань є дотримання наступних вимог:

1. Подавати єдину, чітко сформульовану проблему в основі запитання.
2. Питання повинно бути чітким, лаконічним, зрозумілим, не перевантаженим зайвими словами.
3. Починати завдання з дієслова (допустимим є використання наказової форми цих дієслів: «назви», «зазнач», «встанови», «вилучи зайве», «розстав», «співвіднеси», «вибери», «трансформуй», «укажи», «доведи», «прийми рішення», «уточни» тощо), яке чітко спрямовує учня на те, що він повинен робити.
4. Подавати основу запитання в позитивній формі там, де це можливо.
5. Уникати повторення однакових слів і фраз у запитаннях та в кожній з альтернатив.
6. Питання не повинно містити двозначних слів, некоректних висловів, термінів, що не відповідають програмовим вимогам.
7. Не включати у зміст запитання інформацію з довідкової

літератури, енциклопедій (допускається лише для роботи з обдарованими дітьми, у класах поглибленого вивчення, профільних класах, для індивідуальної роботи).

8. Недопустимо використання питань, які стосуються географічних об'єктів, вивчення яких не передбачено шкільною програмою.

Варіанти відповідей до завдань, що пропонуються, мають відповідати таким вимогам:

1. Бути гомогенними (однорідними).

2. Дистрактори - правдоподібними.

3. Правильна відповідь - короткою.

4. Не рекомендується використовувати як правильну відповідь чи дистрактор фрази «нічого з вищезазначеного», «все з вищезазначеного» або «не знаю».

5. Усі відповіді - наближено до правильної.

Тестування сприяє узагальненню та системному вимірюванню знань, допомагає оцінити знання за обсягом та повнотою, визначити їх мобільність. Характеристики системності, узагальнення та мобільності знань визначаються за допомогою тесту відповідної складності, тоді як обсяг знань перевіряється за допомогою відповідей на певну кількість запитань.

А отже, основними *перевагами* тестового контролю є:

– об'єктивність оцінювання;

– технологічність перевірки робіт, можливість одночасно здійснити педагогічні виміри знань значної кількості учнів;

висока точність отриманих результатів;

– перевірка значного обсягу вивченого матеріалу за порівняно короткий проміжок часу;

– можливість кількісного вимірювання рівня знань та вмінь учнів;

– об'єктивність оцінки незалежно від суб'єктивних умов контролю;

– найбільш повне охоплення знань;

– забезпечення систематичності контролю;

– технологічність тестів (універсальність);

– рівність умов для учнів, які залучаються до тестування;

– зосередження уваги учнів не на формулюванні відповіді, а на осмисленні її суті;

– перевірка знань, а не стилю їх викладення;

– відсутність впливу суб'єктивної думки вчителя на оцінювання знань учнів.

Тестовий контроль дає змогу за короткий час перевірити знання всіх учнів класу з певного навчального матеріалу. Важливо також і те, що тести є доволі зручними для статистичної обробки результатів перевірки.

Таким чином, *тест* – це короткочасне випробування, що проводиться в однакових для всіх учнів умовах, результати якого піддаються кількісному обчисленню.

Застосування тестів сприяє урізноманітненню прийомів перевірки

навчальних досягнень школярів. До того ж, тестування забезпечує створення умов для постійного зворотного зв'язку між учнем та вчителем.

Звичайно, тести не є ідеальним засобом оцінювання знань.

Відомі й їхні *недоліки*, серед яких:

- ймовірність угадати правильну відповідь;
- відсутність умов для розвитку усного й письмового мовлення;
- відсутність можливості прослідкувати логіку міркувань учня;
- недостатньо враховуються індивідуальні особливості школярів;
- складність створення якісних тестів;
- відсутність технічних засобів, які могли б спростити здійснення

тестування.

Уміння конкретизувати свою відповідь прикладами, логічно і доказово висловлювати свої думки, деякі характеристики знань, вмій, навичок тестуванням діагностувати неможливо. Це означає, що тестування повинно обов'язково доповнюватись іншими методами контролю.

Слід зазначити, що при оцінюванні результатів тестування необхідно враховувати вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою, тобто спочатку класифікувати тести за ступенями складності та вказати ліміт часу, який відводиться на їх виконання.

Серед завдань до Всеукраїнських географічних олімпіад обов'язковими є теоретичні, практичні й тестові.

Половина тестових завдань можуть бути позапрограмними, різнотипними й різнорівневими.

Найпростішими є тестові завдання закритого типу з однією правильною відповіддю. До кожного такого завдання має бути запропоновано чотири варіанта відповіді, з яких тільки одна правильна. Завдання вважається виконаним тоді, коли позначена тільки одна літера – правильна відповідь.

За допомогою таких тестових завдань перевіряється, як учні засвоїли географічні факти, події, поняття і терміни, характерні риси природи тощо.

Цікавими є тестові завдання на визначення відповідності частин або «логічні пари». Вони передбачають вибір взаємопов'язаних понять, явищ, процесів, географічних подій. Відповідь буде правильною тоді, коли визначено та записано всі правильні комбінації цифр і літер. За допомогою таких завдань перевіряють уміння співвідносити географічні поняття та їхні означення, географічні відкриття та наслідки, окремі території та розміщення їх на карті, назви географічних об'єктів і природних комплексів та їх характеристики.

Тестові завдання на визначення правильної хронологічної або логічної послідовності перевіряють уміння співвідносити розташування різних територій у географічній оболонці, характер природних процесів з часом їхнього прояву тощо.

Тест, як система завдань специфічної форми, є науково

обґрунтованим інструментом індивідуального контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності учнів, потенціал якого може бути використаний вчителями географії тільки за умови врахування теоретичних і методичних засад тестування.

Підвищення популярності тестової форми контролю за якістю знань та вмінь учнів пов'язано із важливістю запровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних технологій, які надають учителю географії широкі можливості для використання їх в практичній роботі. Так, поширенню технології тестування під час вивчення шкільного курсу географії сприяє застосування в освітньому процесі комп'ютерів.

Контроль як невід'ємний структурний компонент процесу навчання, є як завершальним етапом оволодіння певним змістовним блоком, так і своєрідною ланкою, що об'єднує навчальну діяльність школяра в єдину систему.

При правильній організації освітнього процесу контроль сприяє розвитку пам'яті, мислення та інтелектуальних умінь учнів. Він допомагає вчителю отримати об'єктивну інформацію (зворотній зв'язок) про хід навчально-пізнавальної діяльності школярів.

При цьому критерієм оцінки роботи школярів повинен бути не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишається в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати в життєвих ситуаціях, уміння самостійно здобувати знання.

Тестові завдання із застосуванням комп'ютерних технологій можуть використовуватися для проведення попереднього, поточного, тематичного й підсумкового контролю.

У більшості випадків учителі самостійно розробляють такі тести, або використовують наявні для цього матеріали.

Доцільними для використання під час здійснення контролю є тести *графічного спрямування (фото, малюнки, креслення, діаграми, схеми, таблиці, контурні карти тощо)*, тому що сучасний школяр, маючи комп'ютер, більшість інформації (понад 80 %) отримує через зоровий канал. Тести цього типу сприяють розвитку картографічної грамотності учнів, уміння використовувати отримані географічні знання в практичній діяльності.

Найбільш важливим інструментом для вчителів, які складають тести *графічного спрямування*, є використання комп'ютерної графіки.

Комп'ютерна графіка розглядається як сукупність методів та засобів введення, відображення, редагування, перетворення та документування графічної та символічної інформації для вирішення прикладних задач.

Найбільш поширені програми обробки та перегляду графічних зображень:

- Paint;
- Photopshop;
- Corel Draw;

- Gimp;
- Pícris.

Ці програми є інструментами комп'ютерної графіки, кожен з яких має засоби малювання, засоби обробки, засоби перетворення графічної інформації.

Існує широкий арсенал засобів оформлення тестових завдань. Серед них можна виділити комбінацію тексто-графічних засобів та суто графічні засоби.

Такі засоби та їх можливості залежать від класу задач, для вирішення яких розроблено відповідний графічний редактор.

До переваг тестових завдань графічної спрямованості варто віднести:

- а) можливість використовувати графічні форми при виконанні завдань (наприклад, указати потрібний фрагмент зображення);
- б) компонування зображення, схеми тощо із заданих фрагментів;
- в) доповнення зображення відсутнім фрагментом або підписом;
- г) пошук відповідності між текстовими і графічними компонентами тощо.

. За способами зображення географічних об'єктів та явищ графічні тести належать до засобів навчання, які об'єднуються в групу «опис предметів та явищ символами».

Серед них:

- а) вербальні посібники (підручники, довідники, зошити на друкованій основі, текстові таблиці);
- б) картографічні посібники (настінні, *контурні карти*, атласи, карти-транспаранти, *карти-схеми*);
- в) графічні схематичні посібники (схеми структурні, класифікаційні, зв'язків і взаємозв'язків природних і економічних об'єктів та явищ);
- г) графічні статистичні посібники (*графіки, діаграми*).

Використання графічних засобів навчання на уроках географії розвиває в учнів уяву, допомагає розкрити сутність і структуру об'єктів та явищ, особливості їх просторового розподілу, сприяє засвоєнню теоретичних знань та отриманню практичних умінь.

Більшість тестів графічної спрямованості складаються на базі джерел інформації, які містить географічна карта.

Карта - спосіб відображення дійсності у вигляді просторової моделі. Розуміючи особливості змісту карти, учні успішно можуть використовувати її як джерело придбання знань. При цьому вони мають засвоїти основні її властивості, навчитися читати карту – пам'ятати і знати розташування, розмір та форму географічного об'єкта.

Для успішного розв'язання *тестових завдань графічної спрямованості*, основою яких є контурна карта зі схематичною графікою, *учні повинні знати:*

- а) особливості зображення земної поверхні на планах і картах;
- б) умовні знаки карт і способи відображення об'єктів та явищ;
- в) способи орієнтування на місцевості без карти, за планом і картою;

- г) класифікацію карт за охопленням території і змістом;
- д) причини спотворень, що виникають на картах та їх характер;
- е) способи створення профілів, графіків, картограм і кардіограм;
- ж) генералізацію географічних об'єктів на картах;

уміти:

- а) читати загальногеографічні та тематичні карти;
- б) використовувати методи накладення і співставлення карт;
- в) орієнтуватися на місцевості без карти і за картою (планом);
- г) виконувати графічні роботи: складати графіки, профілі, схеми, картосхеми, картограми і картодіаграми;
- д) виконувати різні картовимірювальні роботи;
- е) складати на основі використання карт географічні описи і характеристики окремих об'єктів та територій.

Вивчення курсу шкільної географії передбачає формування в учнів знань про способи зображення об'єктів на тематичних картах та вмінь складати карти-схеми і картограми. Найбільш поширеними є:

- способи якісного фону (геологічна, політична, ґрунтова), значковий (корисних копалин);
- ареалів (сільськогосподарських культур);
- знаків руху вантажопотоків;
- ізоліній (кліматична).

Картодіаграма - це карта, яка відображає сумарні відмінності будь-яких явищ у межах певних одиниць територіального поділу відповідними цьому поділу діаграмними фігурами.

Картограма – карта, на якій за допомогою різного штрихування зображено різну інтенсивність явища.

Картосхеми використовуються для показу міжгалузевих виробничих зв'язків.

У змісті сучасного шкільного курсу географії виокремлено об'єкти реальної дійсності, що вивчаються та мають соціальне значення через низку географічних компетенцій, до яких, зокрема належить *картознавча* (зображення географічних об'єктів на картах, глобусах, планах, картосхемах; наявність картографічної грамотності та культури; набуття картографічних знань, умінь і навичок).

Орієнтування в просторі за допомогою карт, уміння читати карту є однією з ключових компетентностей, необхідних людині, незалежно від її майбутньої професії. Саме тому серед найважливіших навичок, які випускники закладів загальної середньої освіти повинні отримати при вивченні географії,- використання різних видів географічних карт у практичній діяльності.

Важливу роль у формуванні прикладних знань відіграє правильна організація систематичної роботи з контурними картами, відбір необхідного картографічного матеріалу для складання тестових завдань графічного спрямування та подальшого їх використання під час проведення

попереднього, поточного, тематичного та підсумкового контролю знань учнів.

Таким чином, використання тестів на різних етапах вивчення предмету – неодмінна умова вдосконалення освітнього процесу, ефективна форма визначення стану сформованості географічної компетентності учнів. Систематична перевірка знань, умінь, навиків школярів за допомогою тестових завдань виховує в них відповідальне ставлення до навчання, дозволяє виявити їх індивідуальні особливості, надає більш достовірну інформацію про досягнення і прогалини в їх підготовці, дозволяє вчителю географії керувати процесом навчання.

Водночас уміння працювати з тестами є важливою складовою географічної компетентності вчителя географії. Тож варто пам'ятати: які форми контролю і зміст завдань ми плануємо, такі знання і отримаємо.

ТЕМА 1. ВСТУП. РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАНЬ ПРО ЗЕМЛЮ

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Під якою назвою материк Африку зображували на стародавніх картах?

- А Абіссінія
- Б Нубія
- В Лівія
- Г Карфаген

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Мореплавці якого стародавнього народу здійснили першу подорож навколо Африки?

- А шумери
- Б перси
- В греки
- Г фінікійці

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Карта якого стародавнього вченого зображена на малюнку?

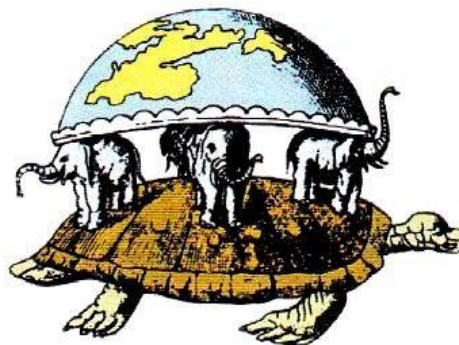
- А Птолемея
- Б Ератосфена
- В Бегайма
- Г Страбона

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. Уявлення про світ якого народу відображає малюнок?

- А єгиптян
- Б слов'ян
- В греків
- Г індійців

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. Виберіть твердження, яке є правильним щодо картосхеми подорожі

А вікінги відкрили Норвегію і Швецію

Б при пошуках нових земель Христофор Колумб користувався картами та описами берегів Америки, складеними Лейфом Еріксоном

В вікінги шукали морський шлях до Індії

Г відкриття норманів залишились невідомими для цивілізованого світу майже до наших днів

5	А	Б	В	Г

6. Укажіть материк, на вивчення якого найбільше спрямовано сучасні дослідження українських учених

А Австралія

Б Африка

В Південна Америка

Г Антарктида

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між дослідником та географічною територією, з якою пов'язано його відкриття (вивчення)

1 перша навколосвітня подорож	А 1577-1580 р.р.
2 подорож Бартоломеу Діаша	Б 1492 р.
3 подорож Христофора Колумба	В 1497-1499 р.р.
4 відкриття морського шляху до Індії	Г 1519-1521р.р.
	Д 1487-1489 р.р.

7	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

8. Установіть відповідність між дослідником та географічною територією, з якою пов'язано його відкриття (вивчення)

1 Христофор Колумб	А Австралія
2 Марко Поло	Б Антарктида
3 Фадей Белінсгаузен	В Америка
4 Віллем Янсзон	Г Китай
	Д Гренландія

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між мореплавцем та країною, під прапором якої він здійснював відкриття

1 Васко да Гама	А Росія
2 Джеймс Кук	Б Іспанія
3 Фернан Магеллан	В Англія
4 Іван Крузенштерн	Г Голландія
	Д Португалія

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Оберіть три твердження, які є правильними до наведеної картосхеми подорожі

- 1 під час цієї подорожі загинув Фернан Магеллан
- 2 кораблі спочатку перетнули Індійський океан, а потім Тихий
- 3 за результатами подорожі відкрито новий материк - Австралію
- 4 до берегів Іспанії повернувся лише один з п'яти кораблів експедиції – «Вікторія»

5 перший мореплавець, який здійснив навколосвітню подорож, - Хуан Елькано

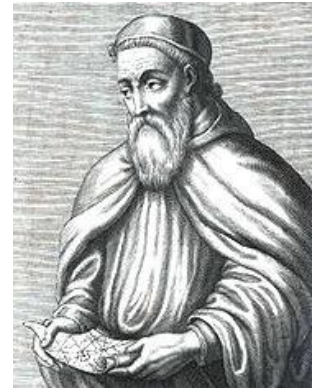
6 експедиція пройшла через Магелланову протоку із заходу на схід

7 Фернан Магеллан назвав океан Тихим, зважаючи на миролюбство острів'ян, які його вітали на численних островах

10			
----	--	--	--

11. *Оберіть три твердження щодо діяльності вченого, зображеного на портреті*

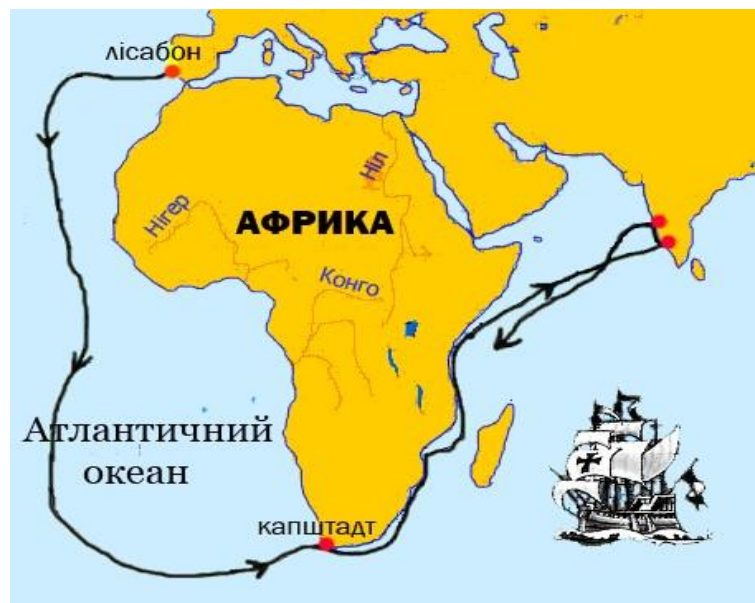
- 1 виявив, що Христофор Колумб так і не досяг Азії
- 2 першим використав географічні координати для точного нанесення географічних об'єктів
- 3 назвав досліджувані ним землі Новим Світом
- 4 відкрив морський шлях до Індії
- 5 його ім'ям названо частину світу
- 6 першим досить точно визначив розміри Землі
- 7 він уперше довів ідею кулястості Землі

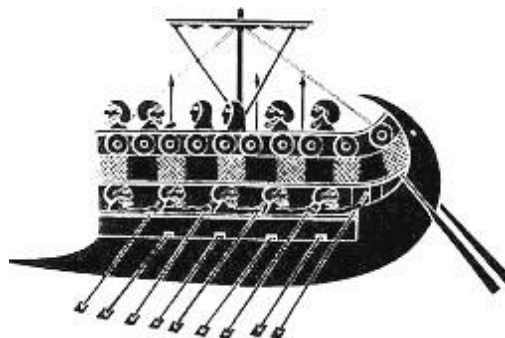
11			
----	--	--	--

12. *Оберіть три твердження, які є правильними до наведеної картосхеми подорожі*

- 1 відображає перше плавання європейців до Індії морями
- 2 на ній зображено шлях Марко Поло до Індії
- 3 на зворотному шляху експедиція загинула
- 4 дослідник, який здійснив подорож, досяг мети, яку ставив перед собою Христофор Колумб, але зробив це іншим шляхом
- 5 ця подорож відбулася на рік раніше за плавання Христофора Колумба
- 6 дослідник, який здійснив подорож, використав досвід і результати плавання Бартоломеу Діаша
- 7 це - плавання фінікійців за наказом фараона Нехо

12			
----	--	--	--

13. *Оберіть три твердження, які є правильними щодо відкриття материка, зображеного на карті*

1 відкритий Віллемом Янсзоном у 1606 році

2 Абель Тасман випадково відкрив материк під час своєї навколосвітньої подорожі

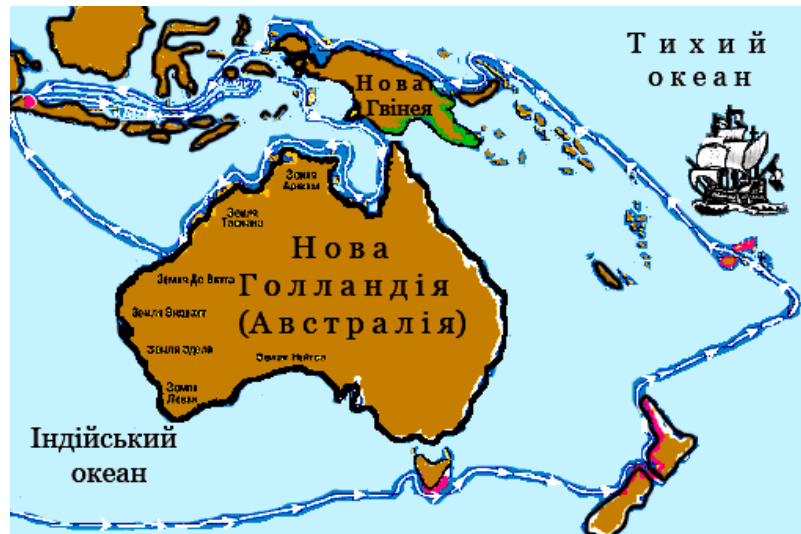
3 цей материк відкрив Джеймс Кук

4 дослідження берегів цього материка було завершено майже через два століття після його відкриття через те, що голландці приховали від світу свої справжні карти

5 відкритий материк став головним джерелом прянощів для Європи

6 з материків земної кулі його було відкрито останнім

7 Абель Тасман довів, що ця територія є окремим материком

13			
----	--	--	--

14. *Оберіть три твердження, які містять правильну оцінку наслідків географічних відкриттів і досліджень*

1 завдяки винаходу Птолемеєм географічних координат, карти стали набагато точнішими

2 після подорожі Васко да Гама європейці дізналися про існування Індії

3 «Книга чудес» Марко Поло до нашого часу є важливою як джерело знань про стародавній Китай

4 математичні розрахунки грецьких учених-географів були неточними і придатними тільки для античного світу

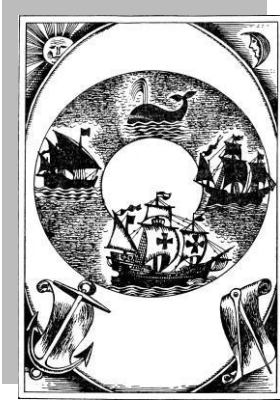
5 усі невідомі у «старому Світі» материки було відкрито в епоху Великих географічних відкриттів і досліджень

6 внутрішні райони материків досліджувалися одночасно з їх відкриттям

7 подорож Фернана Магеллана є доказом кулястості Землі

14			
----	--	--	--

ТЕМА 1. ВСТУП. РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАТЬ ПРО ЗЕМЛЮ

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під

однією з чотирьох літер

1. Який грецький вчений вперше застосував термін «географія»

- А Геродот
- Б Птолемей
- В Ератосфен
- Г Страбон

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Укажіть вченого, карти світу та регіонів якого використовувались протягом 14 століть

- А Ератосфен
- Б Меркатор
- В Птолемей
- Г Аристотель

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Уявлення про світ якого народу відображає малюнок?

- А єгиптян
- Б слов'ян
- В греків
- Г індійців

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. До внеску Ератосфена у географічну науку належать

- А визначення дуже точних для стародавнього світу розмірів Землі
- Б виділення історії як окремої науки
- В використання географічних координат для позначення географічних об'єктів на карті
- Г достовірне зображення обрисів Каспійського моря на карті «Ойкумени»

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. Укажіть правильне твердження

- А перша людина в космосі - українець Леонід Каденюк
- Б українська станція в Антарктиді - «Академік Вернадський»

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

- В першим на дні Маріанської западини побував Жак-Ів Кусто

- Г першими на Південному полюсі були англійці

6. Виберіть твердження, яке є правильним щодо плавання, зображеного на карті

А це - подорож Васко да Гама до Індії

Б головне завдання подорожі - пошук морського шляху до Індії

В подорож здійснили найкращі мореплавці стародавнього світу - фінікійці

Г на карті зображено подорож Одисея

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між подією та датою

1 плавання Абела Тасмана	А 1271-1295 р.р.
2 подорож Марко Поло	Б 1492 р.
3 плавання Христофора Колумба	В 1820 р.
4 відкриття Антарктиди	Г 1519-1521 р.р.
	Д 1642-1646 р.р.

7	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

8. Установіть відповідність між дослідником та відкриттями (подорожами), які він здійснив

1 Васко да Гама	А Австралія
2 Ерік Рудий	Б Антарктида
3 Михайло Лазарєв	В Америка
4 Віллем Янсзон	Г Індія
	Д Гренландія

8	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

9. Установіть відповідність між мореплавцем та країною, яку він представляв

1 Бартоломеу Діаш	А Росія
2 Віллем Янсзон	Б Іспанія
3 Христофор Колумб	В Англія
4 Юрій Лисянський	Г Голландія
	Д Португалія

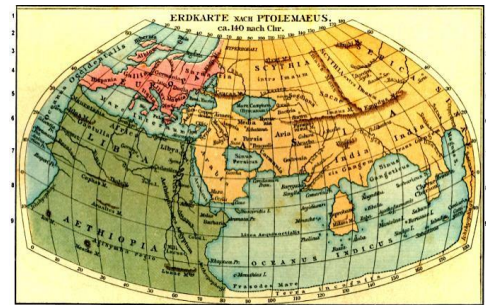
9	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три твердження, які є правильними щодо зображення карти світу

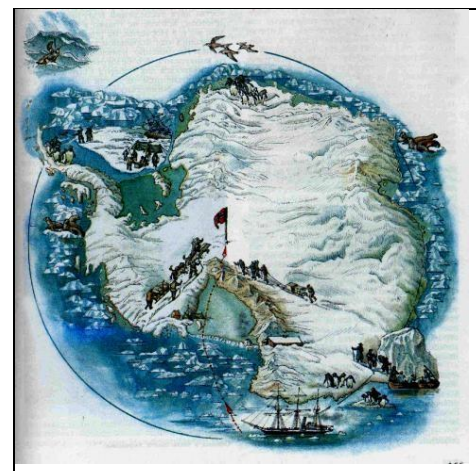
- 1 головна причина неточності карти - те, що вона не враховувала кулястість Землі
- 2 на цій карті вперше використано революційний винахід - географічні координати
- 3 карта складена відомим давньогрецьким ученим Клавдієм Птолемеєм
- 4 автор цієї карти першим висловив припущення, що Земля обертається навколо Сонця
- 5 на карті вперше використано меридіани та паралелі
- 6 ця карта складена у II столітті н.е.
- 7 це - одна з перших друкованих карт світу

10			
----	--	--	--

11. Оберіть три правильних твердження щодо зображеного материка

- 1 першовідкривачі - російські мореплавці Фадей Беллінсгаузен та Михайло Лазарєв
- 2 під час експедиції з відкриття цього материка від зіткнення з айсбергом затонув «Титанік»
- 3 висадка першовідкривачів материка на берег змогла відбутися лише влітку, бо заважала крига
- 4 плавання до материка здійснено на шлюпах «Восток» і «Мирний»
- 5 під час подорожі моряки плавали водами

двох океанів

- 6 відкриттям материка вважають 1820 рік
- 7 правильні контури материка на карти нанесли Іван Крузенштерн та Юрій Лисянський

11			
----	--	--	--

12. *Оберіть три твердження, які є правильними щодо картосхеми подорожей*

1 відкрито острови Вест-Індії, а також північне узбережжя Південної Америки, вважаючи їх берегами Індії

2 головна мета подорожі – знайти морський шлях до Індії, щоб забезпечити поставки в Європу перцю та інших східних прянощів

3 у результаті плавання було відкрито острови Куба та Гренландія, а до Європи завезено тютюн

4 на схемі відображено подорожі вікінгів

5 зображено маршрути першовідкривача Америки Америго Веспуччі

6 це - подорожі чотирьох різних мореплавців

7 дослідник вважав відкриті землі берегами Азії

13. *Укажіть правильні твердження щодо мандрівника, портрет якого зображено на малюнку*

1 керівник експедиції, яка відкрила Антарктиду

2 уродженець міста Ніжин Чернігівської області

3 перша людина, яка побувала як за Північним, так і за Південним полярним колом

4 перший українець, який здійснив навколосвітню подорож

5 довів існування Північного Льодовитого океану

6 уточнив карти океанів і прилеглих берегів Азії й Америки

7 загинув у сутичці з тубільцями на Гавайських островах

14. *Оберіть три твердження, які містять правильну оцінку наслідків географічних відкриттів і досліджень*

1 науковий характер географічні дослідження отримали лише у ХХ столітті

2 розрахунки форми та розмірів Землі, що здійснив Ератосфен, упродовж майже півтори тисячі наступних років вважалися видатним досягненням науки

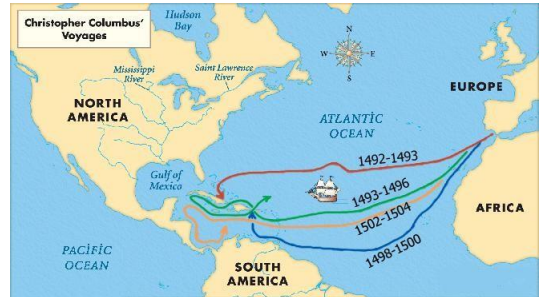
3 відкриття нових земель завжди мали позитивні наслідки для їх корінних жителів

4 відкриття вікінгами Північної Америки мало важливе значення для освоєння материка

5 Великі географічні відкриття призвели до утворення величезних колоніальних імперій

6 Епоха Великих географічних відкриттів затримала розвиток науки на два століття

7 сучасні географічні дослідження за своїми методами значно відрізняються від досліджень епохи Великих географічних відкриттів

12			
----	--	--	--

13			
----	--	--	--

14			
----	--	--	--

ТЕМА 2. ЗЕМЛЯ НА ПЛАНІ ТА КАРТІ

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з

чотирьох літер

1. Напрямок на північ на глобусі та картах показує

- А меридіан
- Б спеціальна стрілочка
- В паралель
- Г екватор

1	А	Б	В	Г

2. Найдетальніше зображено територію на карті, що має масштаб

- А 1:1 500
- Б 1:15 000
- В 1:150 000
- Г 1:15 000 000

2	А	Б	В	Г

3. Лінії на карті, що з'єднують точки з однаковою висотою, називають

- А бергштрихами
- Б горизонталями
- В ватерлініями
- Г ізотермами

3	А	Б	В	Г

4. Відстань від екватора до певного місця, виражена в градусах, – це:

- А географічна широта
- Б географічна довгота
- В меридіан
- Г азимут

4	А	Б	В	Г

5. Дальність спостереження горизонту залежить від

- А щільності забудови території
- Б збільшувальної здатності бінокля
- В гостроти зору спостерігача
- Г радіуса Землі та висоти спостереження

5	А	Б	В	Г

6. Точка, яка має південну широту 90° – це

- А Північний полюс
- Б Південний полюс
- В Антарктида
- Г південний тропік

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між термінами та їх правильними характеристиками

1 екватор	А уявна лінія, що з'єднує два полюси Землі
2 паралель	Б уявна лінія навколо якої обертається Земля
3 меридіан	В об'ємна модель Землі
4 глобус	Г лінія, проведена паралельно екватору
	Д найдовша паралель Землі

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між азимутами та напрямками горизонту

1 захід	А 90°
2 північ	Б 225°
3 південний схід	В 270°
4 південний захід	Г 0°
	Д 135°

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						

9. Установіть відповідність між числовим та іменованим масштабом

1 1:200	А в 1 см – 2 км
2 1:20000	Б в 1 см – 2 м
3 1:200 000	В в 1 см – 20 км
4 1:2000 000	Г в 1 см – 20 м
	Д в 1 см – 200 м

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. *Оберіть три правильних твердження щодо масштабу, який використовується в картографії*

- 1 дрібномасштабні карти - карти, масштаб яких 1:200 000 і менше
- 2 великомасштабні карти - карти, масштаб яких 1:200 000 і більше
- 3 середньомасштабні карти - карти, масштаб яких від 1:200 000 до 1:1 000 000

1:1 000 000

- 4 дрібномасштабні карти - карти, масштаб яких

1:1 000 000 і більше

- 5 безмасштабні карти - карти, масштаб яких 1:1

6 дрібномасштабні карти – карти, масштаб яких від 1:1 000 000 і менше

7 дрібномасштабні карти – карти, масштаб яких від 1:1 000 00 і менше

11. *Оберіть три правильних твердження щодо наведеного плану*

- 1 береги річки Прони зайнято переважно луками

2 загальний нахил місцевості - на північний схід

3 горизонталі проведено через 1 м

4 школа має значно вищу абсолютну висоту, ніж лікарня

5 клуб знаходиться на північ від церкви

6 найвища точка на карті має висоту 117,7 м

- 7 глибина піщаного кар'єру становить 3 м

12. *Укажіть три рекомендації, які допоможуть вам*

правильно орієнтуватись на місцевості

- 1 крона дерев з південного боку гущіша

2 мох краще росте з південного боку стовбура дерев та пеньків

3 мурахи закривають входи з південного боку мурашника, щоб уникнути перегріву

4 мурашник крутіший з північної сторони

5 у лісах північної півкулі густота крони хвойних дерев зростає з рухом на північ

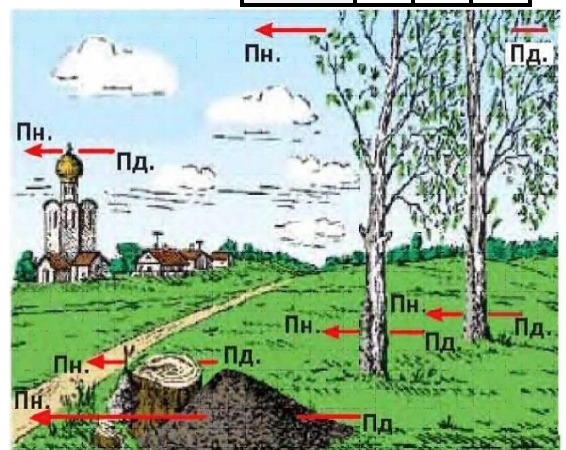
6 вівці завжди протоптують стежки з північної сторони лісу, оскільки там росте соковитіша, смачніша трава

- 7 річні кільця пня з південного боку ширші

10			
-----------	--	--	--

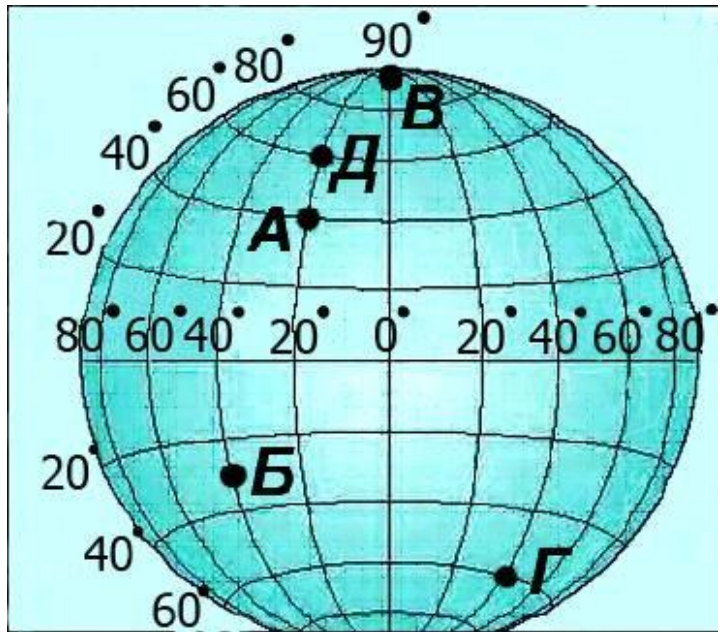
11			
-----------	--	--	--

12			
-----------	--	--	--

13. *Оберіть три правильних твердження щодо поданої картосхеми*

- 1 відстань від точки А до точки Д - 2220 км
- 2 азимут від точки Г на точку В становить 0°
- 3 координати точки В - 90° пн. ш.
- 4 географічна широта точки Б - 35° пн. ш.
- 5 різниця в довготі між точками А і Д становить 10°
- 6 географічна широта точки Г - 50° пн. ш.
- 7 географічна довгота точки А - 20° сх. д.

13			
-----------	--	--	--

14. *Оберіть три правильні твердження*

- 1 якщо числовий масштаб становить 1:500 000, то іменованій - в 1 см - 500 км
- 2 якщо іменованій масштаб становить в 1 см - 5 км, то числовий - 1:500 000
- 3 масштаб карти, на якій сад площею 1 га займає площу 1 см² становить 1:10 000
- 4 масштаб карти, на якій сад площею 1 га займає площу тільки 1 см² - 1:100 000
- 5 масштаб карти, на якій сад реальною площею 100 га займає площу 1 см² - в 1 см - 100м
- 6 масштаб карти, на якій сад квадратної форми на ній займає площу в 4 рази меншу, ніж на карті масштабу 1:100 000 становить 1:250 000
- 7 масштаб карти, на якій сад квадратної форми на ній займає площу в 4 рази меншу, ніж на карті масштабу 1:100 000 становить 1:200 000

14			
-----------	--	--	--

ТЕМА 2. ЗЕМЛЯ НА ПЛАНІ ТА КАРТІ

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ** вити позначку під однією з чотирьох літер

1. Напрямок зниження схилу на карті показують

- А нівеліри
- Б паралелі
- В бергштрихи
- Г стрілочки

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Географічну довготу визначають за

- А паралелями
- Б меридіанами
- В горизонталями
- Г екватором

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Укажіть головну перевагу глобуса порівняно з картою

- А можна повернути потрібною для спостерігача стороною
- Б зображення не має спотворень
- В на ньому завжди зображено всю поверхню

Землі

- Г вісь планети показана з близьким до

справжнього куту нахилу до орбіти

4. Усі меридіани Землі перетинають материк

- А Африку
- Б Антарктиду
- В Євразію
- Г Північну Америку

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. Визначте, в якому напрямку рухалися школярі, якщо Полярна зірка залишалася позаду

- А на захід
- Б на північ
- В на схід
- Г на південь

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. Визначте, де на Землі можна побудувати будинок, усі вікна якого завжди будуть орієнтовані на південь

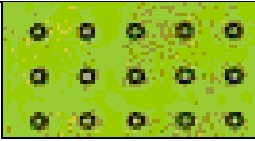

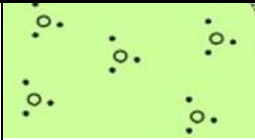
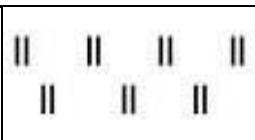
- А на Південному полюсі
- Б на Північному полюсі
- В на екваторі
- Г на південному тропіку

6	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між умовними знаками та об'єктами, які вони зображують

1		А яр
2		Б фруктовий сад
3		В чагарники (кущі)
4		Г луки
		Д вирубаний ліс

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між поняттями та їх правильним визначенням

1 географічна широта	А лінії, що проведено паралельно екватору
2 географічна довгота	Б лінії, що проведено від полюса до полюса
3 паралель	В відстань до будь-якої точки, виражена в градусах від екватора
4 меридіан	Г відстань до будь-якої точки від початкового меридіана, виражена в градусах
	Д градусна сітка

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між типами картографічних умовних знаків та географічними об'єктами, для зображення яких їх використовують

1 контурні	А напрям течії
2 позамасштабні	Б колодязь
3 лінійні	В залізниця
4 пояснювальні	Г горизонталь
	Д лісові масиви

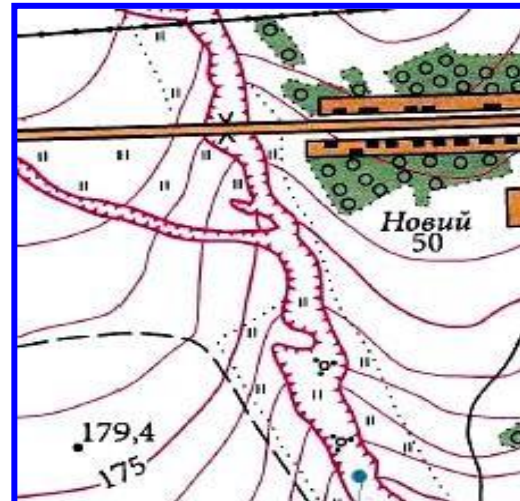
9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Оберіть три правильних твердження щодо наведеного плану, вважаючи зорієнтованим його верхнім краєм на північ

- 1 шосе проходить із заходу на схід
- 2 яр має напрям переважно з півдня на північ
- 3 загальний нахил території переважно на південь
- 4 найвищий горб має абсолютну висоту 179,4 м
- 5 сад розташований на північному сході
- 6 дно яру поросло лісом
- 7 джерело розташовано на півночі яру

10			
----	--	--	--

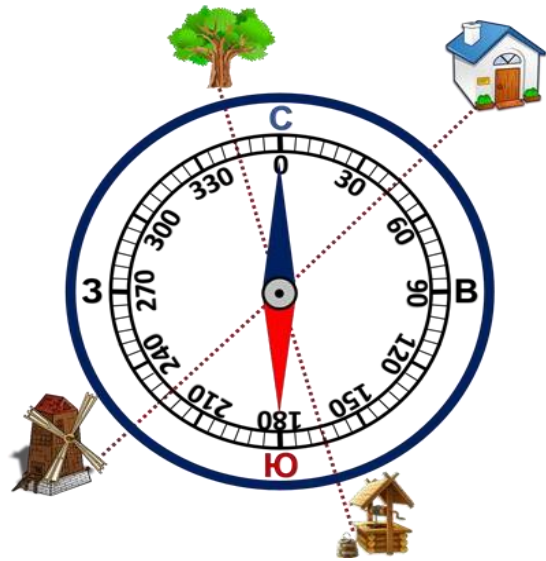
11. Оберіть три твердження, які пояснюють відмінності плану та карти

- 1 на картах об'єкти зображено детальніше
- 2 на відміну від планів, при побудові карт враховується кривизна поверхні Землі
- 3 орієнтування за картою здійснюється без компасу
- 4 карти, за рідкісним винятком, мають великий масштаб
- 5 при створенні карт застосовуються картографічні проєкції, при виготовленні планів - ні
- 6 зображення об'єктів на планах є детальнішим та має менше позамасштабних умовних знаків
- 7 на відміну від планів карти створюються у масштабі

11			
----	--	--	--

12. *Оберіть три правильних твердження щодо азимутів на об'єкти, що зображено на малюнку*

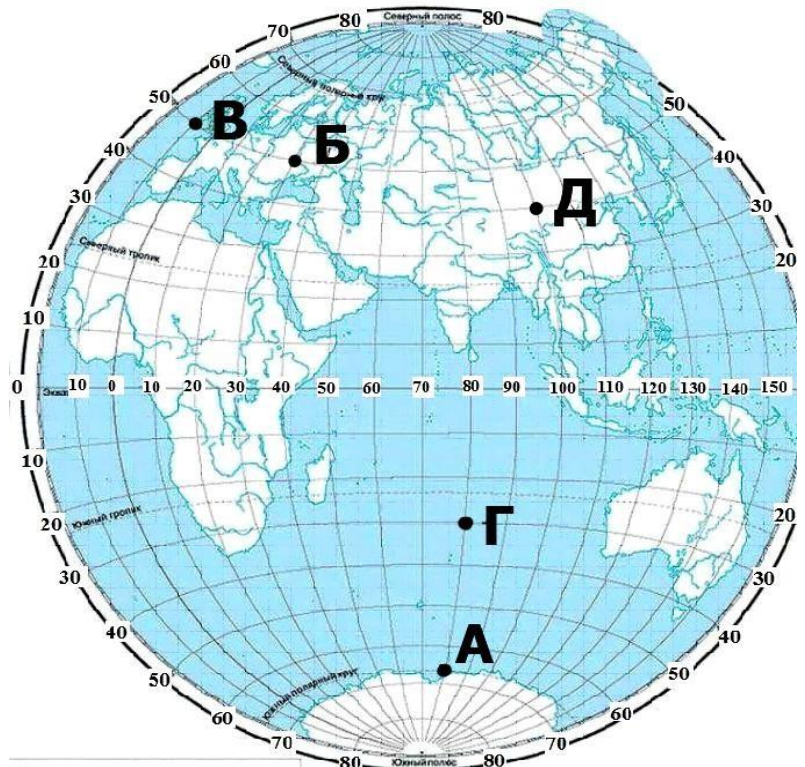
- 1 азимут на будинок становить 45°
- 2 кут на будинок і криницю потрібно вираховувати за годинниковою стрілкою
- 3 будинок знаходиться на північному заході
- 4 азимут на дерево є найменшим
- 5 азимут на криницю становить 165°
- 6 азимут з вітряка на будинок становить 90°
- 7 азимут на дерево - 15°

12			
-----------	--	--	--

13. *Оберіть три правильних твердження щодо поданої картосхеми*

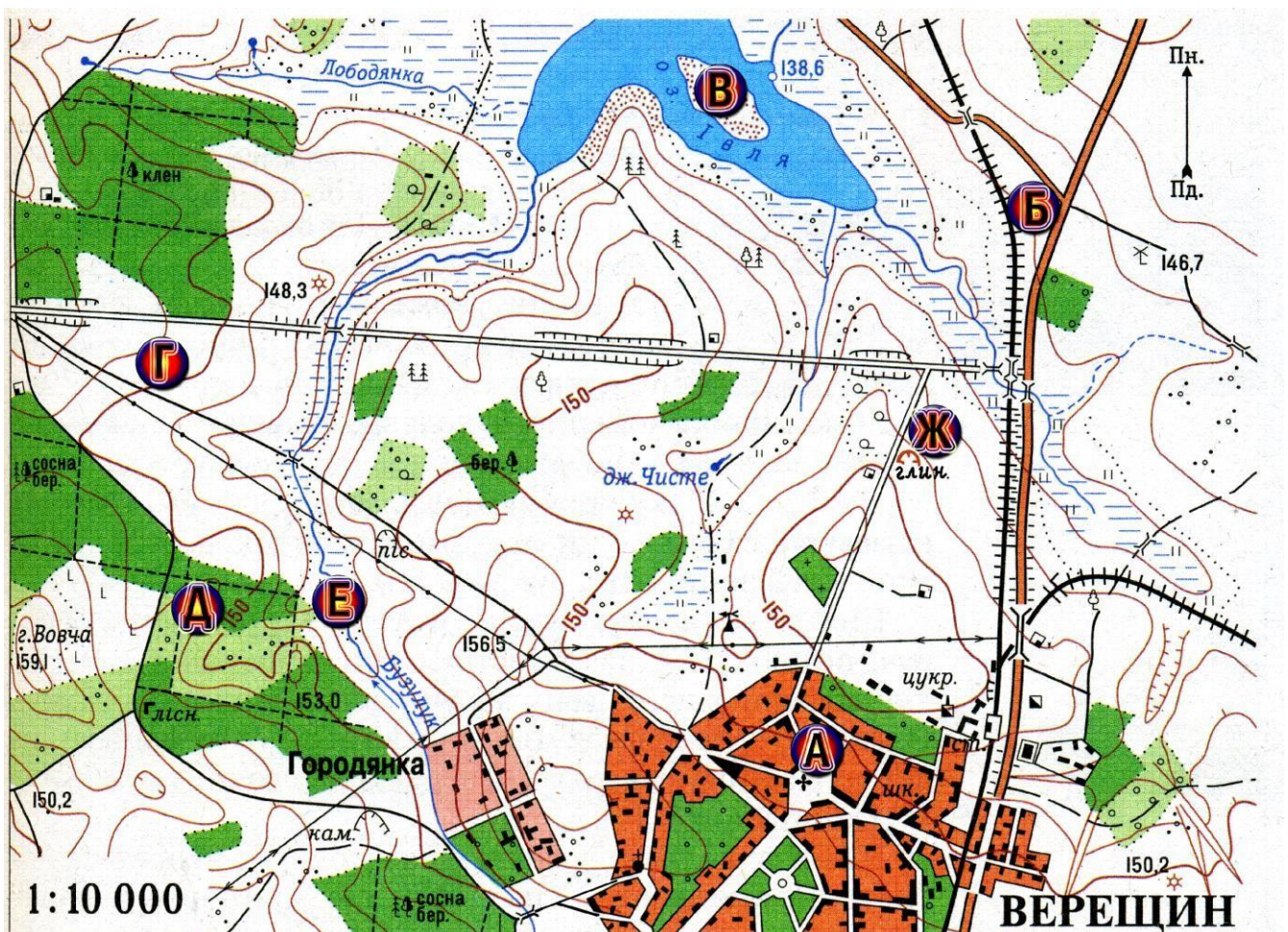
- 1 точки **Б** та **В** мають однакову географічну довготу
- 2 відстань від точки **Б** до точки **В** - 4444 км
- 3 географічна широта точки **А** - $66^\circ 33'$ пд. ш.
- 4 географічна широта точки **Д** - 40° пн. ш.
- 5 азимут від точки **Б** на точку **В** - 270°
- 6 географічна довгота точки **В** - 50° сх. д.
- 7 довгота точки **Г** - 30° сх. д.

13			
-----------	--	--	--

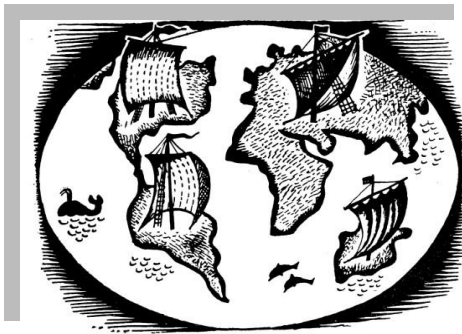
14. Використовуючи фрагмент топографічної карти, оцініть доцільність наведених у твердженнях господарських дій та оберіть раціональні

- 1 будівництво цегельного заводу у точці Ж
- 2 будівництво бази відпочинку у точці Б
- 3 будівництво дачного поселення у точці В
- 4 поперечне розорювання схилів у точці Г
- 5 створення дитячого парку розваг у точці А
- 6 будівництво санаторію у точці Д
- 7 будівництво мосту через річку Бузулук у точці Е

14			
----	--	--	--

ТЕМА 3. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. ЛІТОСФЕРА

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку однією з чотирьох літер

1. Літосфера – це:

А мантія та земна кора

Б м'яка та пластична оболонка Землі

В земна кора з верхнім шаром мантії до глибини

50-250 км

Г сезонна оболонка Землі

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Середня товщина земної кори становить

А 5-10 км

Б 35-40 км

В 50-70 км

Г 50-250 км

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Гірські породи, що утворились при застиганні магми на поверхні або у глибинах земної кори, називають

А вулканічними

Б метаморфічними

В магматичними

Г лавовими

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. Западину з пологими схилами, вкритими рослинністю, називають

А долиною

Б балкою

В яром

Г низовиною

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. З глибиною температура у земній корі

А збільшується на 3°C на 1 км

Б знижується на 0,6°C на кожні 100 м

В збільшується на 1°C на кожні 10 м

Г збільшується на 3°C на кожні 100 м

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. Проявом зовнішніх сил Землі є:

А рух літосфери

Б вивітрювання

В вулканізм

Г землетруси

6	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між складовими будови планети та їх характеристиками

1 земна кора	А твердий стан, 5000-6000°C
2 зовнішнє ядро	Б пластичний стан, 1000-3000°C
3 мантія	В рідкий стан, 1000-1200°C
4 астеносфера	Г рідкий стан, 3000-4000°C
	Д твердий стан, до 700°C

7		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

8. Установіть співвідношення між основними формами рельєфу та їх висотою над рівнем моря

1 височина	А 0-100 м
2 низовина	Б 0-200 м
3 западина	В 200-500 м
4 плоскогір'я	Г менше 0 м
	Д понад 500 м

8		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

9. Установіть співвідношення між гірськими породами та їх походженням

1 пісок	А магматичне
2 вапняк	Б метаморфічне
3 вугілля	В осадове органогенне
4 мармур	Г осадове уламкове
	Д осадове хемогенне

9		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

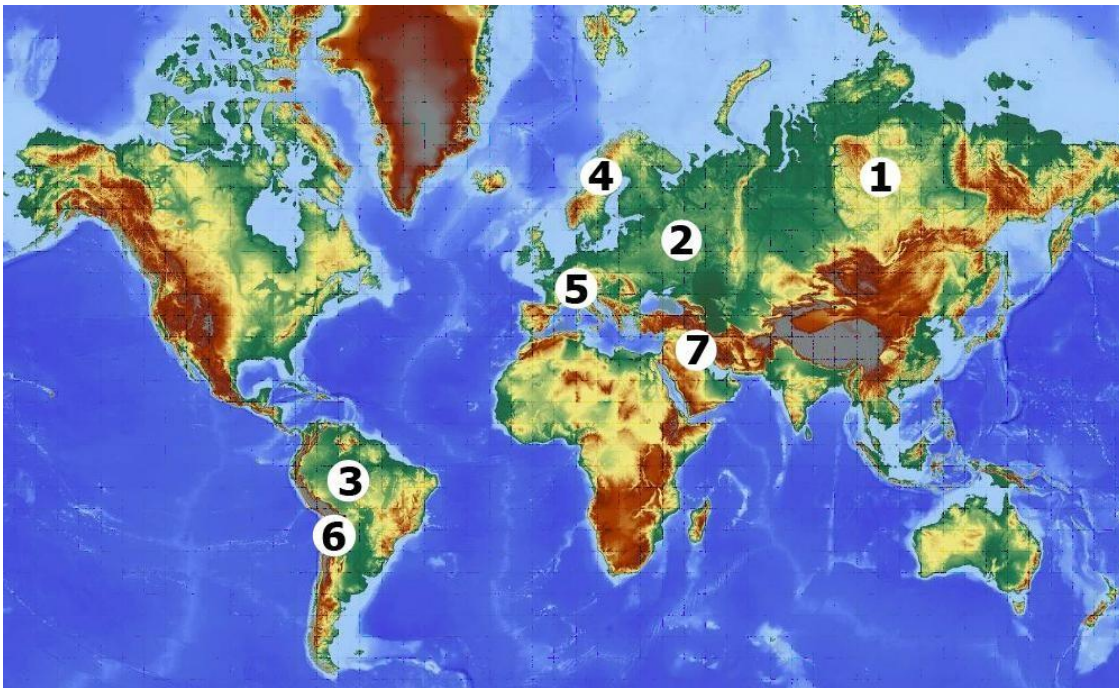

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три правильних позначення форм рельєфу на карті відповідними цифрами

- 1 Західносибірська низовина
- 2 Східноєвропейська низовина
- 3 Амазонська низовина
- 4 Скандинавські гори
- 5 Уральські гори
- 6 Анди
- 7 Індо-Гангська низовина

10			
----	--	--	--

11. Виберіть три твердження, що правильно характеризують океанічну земну кору

- 1 більш потужна порівняно з континентальною
- 2 має більшу рухомість порівняно з континентальною
- 3 товщина 5-15 км
- 4 найпотужніша на шельфі
- 5 відсутній базальтовий шар
- 6 відсутність осадового шару, що пояснюється відносною молодістю
- 7 утворюється на серединно-океанічних хребтах

11			
----	--	--	--

12. *Виберіть три твердження, що правильно характеризують глибоководні жолоби*

1 ущелина глибиною до 11 км, що виникає при розсуванні земної кори на серединно-океанічному хребті

2 округле зниження на океанічному ложі у результаті повільного вертикального опускання поверхні дна

3 витягнуте зниження на дні океану, що виникає за рахунок горизонтального переміщення літосферних плит

4 довга і вузька западина з крутими схилами, глибиною понад 6000 м

5 підводна западина, утворена внаслідок вибуху вулкана або провалу його вершини

6 тектонічний розлом, що виник через вулканічну діяльність

7 частина земної кори, що характеризується найменшою товщиною

12			
-----------	--	--	--

13. *Виберіть три правильних твердження щодо рівнин світу*

1 найбільша за площею низовина світу - Амазонська

2 Причорноморська низовина належить до первинних

3 Індо-Гангська низовина виникла через розмивання Альп великими річками

4 до рівнин, утворених річковими наносами, належить Месопотамська низовина

5 Середньосибірське плоскогір'я покрито виливами лави сучасних вулканів

6 Придніпровська низовина виникла у результаті руйнування старих гір

7 Лаврентійська височина утворилася при відступанні моря

13			
-----------	--	--	--

14. *Відомо, що яри завдають шкоди сільському господарству. Визначте чинники, які найчастіше можуть спричинити їх утворення*

1 велика кількість опадів упродовж року

2 залягання потужних пластів крихких гірських порід

3 активне випасання худоби

4 місцевість зі значними перепадами висоти

5 знищення трав'янистої рослинності

6 сильні вітри

7 виходи підземних вод на поверхню

14			
-----------	--	--	--

ТЕМА 3. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. ЛІТОСФЕРА

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Як називається в'язкий, частково розплавлений шар у верхній частині мантії

- А ядро
- Б земна кора
- В астеносфера
- Г літосфера

1	А	Б	В	Г

2. Найбільше діючих вулканів розташовано

- А у районах, де проходять межі літосферних плит
- Б на платформах
- В на рівнинах
- Г у районах поширення карстових процесів

2	А	Б	В	Г

3. Яка з названих осадових порід органічного походження?

- А пісок
- Б сіль
- В глина
- Г кам'яне вугілля

3	А	Б	В	Г

4. Проявом внутрішніх сил Землі є

- А ерозія
- Б вулканізм
- В вивітрювання
- Г акумуляція

4	А	Б	В	Г

5. Як називаються гірські породи, що утворюються шляхом перетворення з інших в умовах великого тиску і високої температури?

- А магматичні
- Б осадові
- В метаморфічні
- Г глибинні

5	А	Б	В	Г

6. Яка відповідь неправильна: за абсолютною висотою рівнини поділяються на...

- А низовини
- Б височини
- В долини
- Г плоскогір'я

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між гірськими породами та їх походженням

1 граніт	А органічного
2 пісок	Б метаморфічного
3 мармур	В магматичного
4 крейда	Г антропогенного
	Д осадового

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між формами рельєфу та видами господарської діяльності людини, які зумовлюють їх утворення

1 терикони	А видобування корисних копалин відкритим способом
2 кар'єри	Б будівництво гідроелектростанцій (ГЕС)
3 тунелі	В створено для захисту від штормових вітрів
4 греблі	Г видобування корисних копалин шахтним способом
	Д будівництво доріг

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між корисними копалинами та їх призначенням

1 нафта	А рудні (металічні)
2 самородна сірка	Б нерудні, хімічна сировина
3 граніт	В нерудні, будівельна сировина
4 мідна руда	Г нерудні, технічна сировина
	Д паливні

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Укажіть три правильні твердження стосовно літосферних плит

- 1 усі літосферні плити включають в себе як материкову, так й океанічну земну кору.
- 2 виділяють сім основних плит
- 3 при розходженні літосферних плит утворюються глибоководні западини
- 4 при розходженні літосферних плит утворюються серединно-океанічні хребти
- 5 літосферні плити рухаються зі швидкістю 7-10 см на рік
- 6 при зіткненні Євразійської та Індо-Австралійської плит утворилися гори
- 7 при зіткненні літосферних плит утворюються рифтові зони

10

11. Укажіть три правильні твердження, що характеризують форми рельєфу Землі

- 1 рівнини утворюються під дією тільки зовнішніх сил Землі
- 2 вторинні рівнини утворюються на місці зруйнованих гір
- 3 всі рівнини на фізичній карті зображено зеленим кольором
- 4 гори на карті позначаються коричневим кольором
- 5 дрібні форми рельєфу утворюються під дією внутрішніх сил
- 6 високі гори мають вулканічне походження
- 7 гори і рівнини - це основні форми рельєфу

11

12. Укажіть три правильні твердження стосовно відомих географічних об'єктів

1 в Антарктиді немає діючих вулканів

2 найвищий діючий вулкан Євразії знаходиться на півострові Камчатка

3 Кордильєри - це найвищі гори Австралії

4 Кримські гори вищі, ніж Карпати

5 Анди - найдовший у світі гірський ланцюг

6 Гімалаї - гори, що утворилися на місці зіткнення двох літосферних плит

7 Уральські гори розділяють Західно-Сибірську рівнину та Середньо-Сибірське плоскогір'я

12			
----	--	--	--

13. Виберіть правильні твердження

1 найвищий діючий вулкан Євразії - Ключевська Сопка

2 згаслий вулкан - той, який ніколи не вивергався

3 мінімальна сила землетрусу, яку відчувають люди, становить 1-2 бали

4 вивітрювання розрізняють фізичне, хімічне й органічне

5 шельф - материкова відмілина в океані, глибиною до 200 м

6 найбільшою за площею рівниною в світі є Східноєвропейська рівнина

7 рівнини - це абсолютно плоскі, великі за площею ділянки суходолу

14. Гейзери та гарячі джерела – унікальне природне явище. Оцініть правильність висновків щодо їхнього утворення та розташування

1 гейзери та гарячі джерела виникають скрізь, де є гори

2 в Україні немає гарячих джерел

3 гейзери розміщуються у місцях активного вулканізму

4 гарячі джерела виникають там, де багато сонця та дуже високі температури повітря

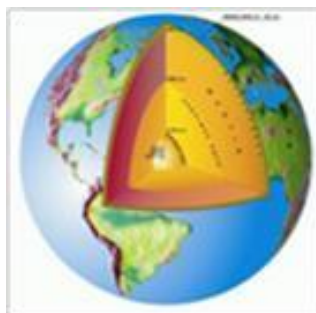
5 вода в гейзерах та гарячих джерелах нагрівається за рахунок нагрівання магмою гірських порід

6 гейзери - це гарячі джерела, що час від часу фонтанують

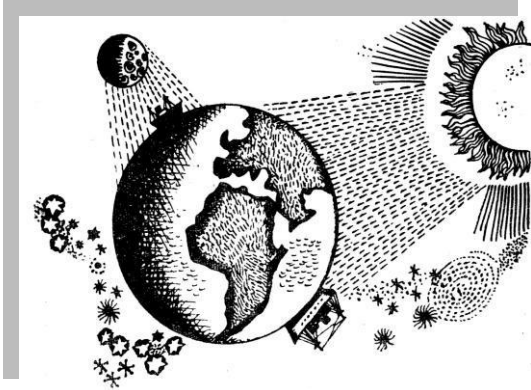
7 гейзери можна побачити на всіх материках

13			
----	--	--	--

14			
----	--	--	--

ТЕМА 4. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. АТМОСФЕРА

І варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з

чотирьох літер

1. Яку частку становить кисень у складі атмосферного повітря?

- А 1 %
- Б 21 %
- В 0,3 %
- Г 78 %

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Різниця між найбільшим і найменшим значенням температури повітря – це

- А альбеда
- Б амплітуда
- В ізотерма
- Г добовий хід

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Визначте опади, які випадають на землю із хмар

- А іній
- Б роса
- В туман
- Г сніг

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. Сила вітру залежить від

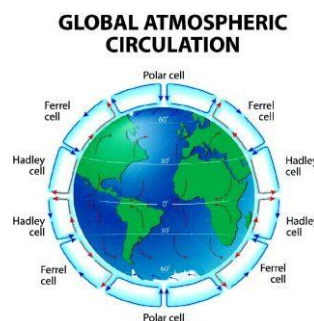
- А різниці нагрівання океанів і морів
- Б різниці тиску
- В пори року
- Г від сторони горизонту, з якої він дме

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. Рухливі частини тропосфери із визначеною температурою і вологістю називають

- А повітряними масами
- Б конвекцією
- В вітрами
- Г атмосферними фронтами

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. Роза вітрів – це

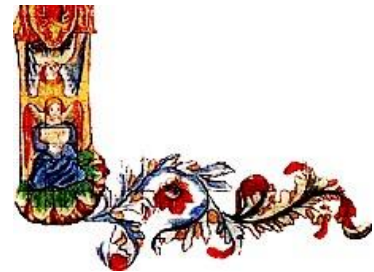
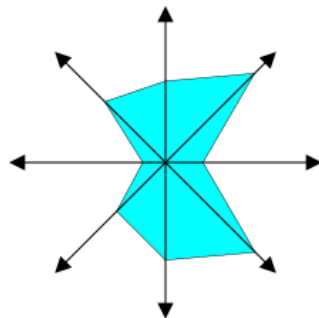
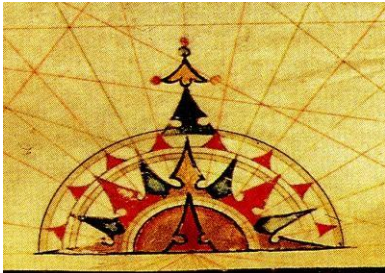
А емблема Всесвітньої служби погоди

Б квітка, за якою можна передбачити погоду на наступний день

В малюнок, який зображують на морських картах

Г схема-діаграма, що відображає вітри різних напрямів

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між шарами атмосфери та їх характеристиками

1 мезосфера	А містить понад 80 % повітря
2 стратосфера	Б характерні сріблясті хмари
3 тропосфера	В містить озоновий шар
4 іоносфера	Г тут відбуваються полярні сяйва
	Д зовнішній, найвіддаленіший від земної поверхні шар

7	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

8. Установіть відповідність між поняттями та їх правильним визначенням

1 водяна пара	А повністю насичене вологою повітря
2 конденсація	Б газоподібний стан води
3 абсолютна вологість	В вміст вологи в 1 м ³
4 відносна вологість	Г перехід води з газоподібного стану до рідкого
	Д відсоткове відношення фактичного вмісту водяної пари у повітрі до можливого при певній температурі

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між показниками погоди та метеорологічними приладами, за допомогою яких їх визначають

1 атмосферні опади	А термометр
2 атмосферний тиск	Б опадомір
3 напрям вітру	В гігрометр
4 вологість повітря	Г барометр
	Д флюгер

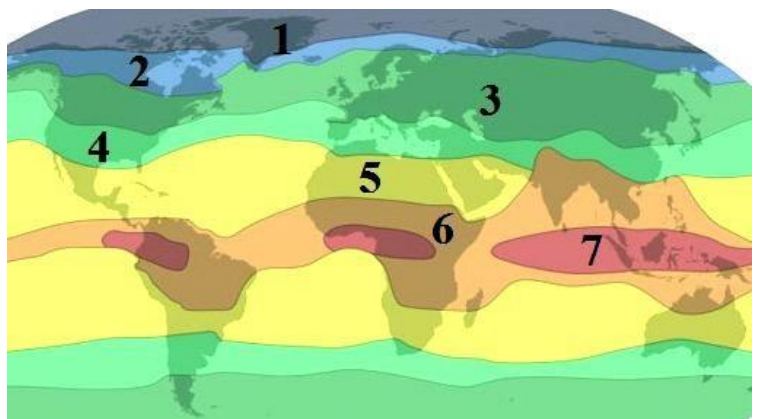
9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три правильні твердження щодо зображених на карті відповідними цифрами поясів

- 1 арктичний
- 2 субпомірний
- 3 помірний
- 4 тропічний
- 5 мусонний
- 6 субекваторіальний
- 7 морський

10			
----	--	--	--

11. Визначте температуру на вершині г. Джомолунгма, якщо на висоті 1 км над рівнем моря температура повітря + 20°C

11			
----	--	--	--

12. Виберіть три правильних твердження щодо атмосферного тиску

1 при підйомі від земної поверхні на кожні 10 м атмосферний тиск зменшується на 1 мм рт. ст.

2 при підйомі від земної поверхні на 1 км атмосферний тиск зменшується на 10 мм рт. ст.

3 у районі екватора розташована область високого тиску, бо там сонце завжди перебуває високо над горизонтом

4 у районі полюса розташована область високого тиску, що зумовлено низькими температурами

5 у помірних широтах розташована область помірного тиску завдяки помірним температурам

6 денний бриз спрямований з моря на узбережжя, бо повільне нагрівання водної поверхні зумовлює високий тиск саме над нею

7 денний бриз спрямований з узбережжя на море, бо високий тиск над суходолом зумовлений високими температурами та швидким нагріванням

12			
----	--	--	--

13. *Виберіть правильне твердження стосовно вологості повітря*

1 точка роси залежить від температури повітря

2 при зниженні температури повітря

абсолютна вологість зростає

3 відносна вологість залежить від температури повітря та абсолютної вологості

4 максимальна вологість не залежить від температури

5 одиниці вимірювання абсолютної та відносної вологості однакові

6 при підвищенні температури відносна вологість зменшується

7 насиченим водяною парою вважається повітря, що має відносну вологість 40 %

13			
----	--	--	--

14. *Виберіть три правильних твердження щодо поясів освітлення*

1 Сонце постійно перебуває в zenіті у одній з точок, що знаходиться між північним та південним тропіками

2 у день літнього сонцестояння Сонце перебуває у zenіті над північним полярним колом

3 полярний день може бути тільки на північ від північного, або на південь від південного полярних кіл

4 коли Сонце перебуває у zenіті над північним тропіком, у північній півкулі найдовший день

5 між північним тропіком та північним полярним колом день завжди менший, ніж на екваторі

6 тривалість сонячного сяйва між тропіками завжди більша, ніж за полярними колами

7 літо у північній півкулі настає тоді, коли при обертанні планети вона перебуває ближче до Сонця

14			
----	--	--	--

ТЕМА 4. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. АТМОСФЕРА

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Назвіть газ, вміст якого в атмосфері 78 %

- А кисень
- Б азот
- В вуглекислий
- Г озон

1	А	Б	В	Г

2. Укажіть лінію, що з'єднує на карті однакові температури

- А ізобара
- Б амплітуда
- В ізотерма
- Г горизонталь

2	А	Б	В	Г

3. Визначте опади, які випадають на Землю безпосередньо з повітря

- А дощ
- Б град
- В іній
- Г сніг

3	А	Б	В	Г

4. Нормальний атмосферний тиск на рівні моря

- А 700 мм рт. ст.
- Б 1000 мм рт. ст.
- В 760 мм рт. ст.
- Г 0 мм рт. ст.

4	А	Б	В	Г

5. Укажіть галузь діяльності людини, для якої прогноз погоди має найбільше значення

- А сільське господарство
- Б міське господарство
- В залізниця
- Г школа

5	А	Б	В	Г

6. Вітер – це

- А рух повітря у приміщеннях
- Б рух повітря у горизонтальному напрямку із місця високого тиску до місць із низьким тиском
- В рух повітря у горизонтальному напрямку із місця низького тиску до місць із високим тиском
- Г будь-який рух повітря

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між шарами атмосфери та їх характеристиками

1 мезосфера	А шар атмосфери від 9-18 до 40-55 км над поверхнею Землі
2 стратосфера	Б нижній шар атмосфери до 16-18 над екватором і до 8 км над полюсами
3 тропосфера	В шар атмосфери від 40-50 до 80 км над поверхнею Землі
4 озоновий шар	Г шар атмосфери до 200 км товщиною
	Д шар у стратосфері, який захищає Землю від шкідливого випромінювання

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між термінами та їх правильним визначенням

1 погода	А багаторічний режим погоди, характерний для певної місцевості
2 клімат	Б опади, про які повідомляють у новинах
3 бриз	В вітер, що змінює напрям щодня
4 мусон	Г сезонний вітер
	Д стан нижнього шару атмосфери в певний час у певному місці

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між явищами та одиницями їх виміру

1 сила вітру	А г/м ³
2 атмосферний тиск	Б %
3 відносна вологість	В мм рт. ст.
4 абсолютна вологість	Г бали
	Д м/с

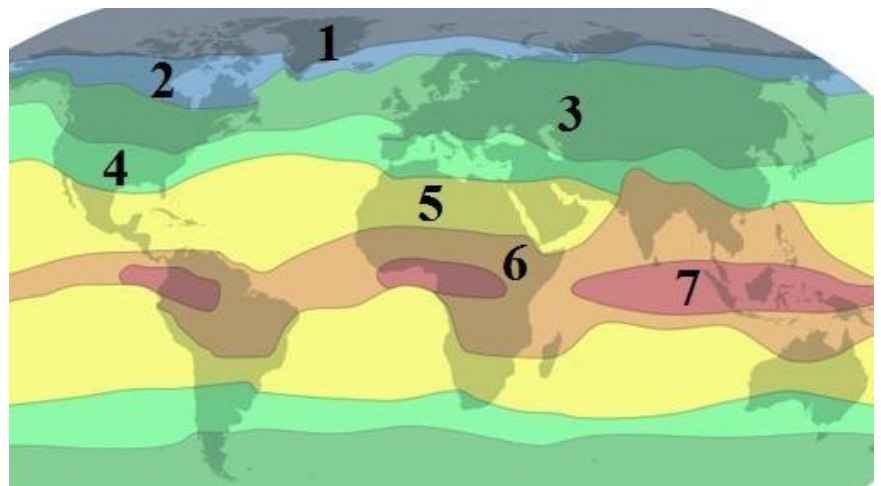
9	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три правильних твердження щодо поясів, зображених на карті відповідним цифрами

- 1 антарктичний
- 2 субарктичний
- 3 тропічний
- 4 субпомірний
- 5 помірний
- 6 субекваторіальний
- 7 екваторіальний

10			
----	--	--	--

11. Визначте висоту гори в метрах, для якої нормальний атмосферний тиск – 560 мм рт. ст., та температуру на її вершині, якщо біля її підніжжя +18° С.

11				
----	--	--	--	--

11				
----	--	--	--	--

12. Виберіть три правильних твердження щодо атмосфери

1 наука про атмосферу Землі, її склад і будову, процеси і явища, які в ній відбуваються, називається метеорологією

2 атмосфера - це повітряна оболонка Землі, яка обертається разом з нею та складається із суміші різних газів

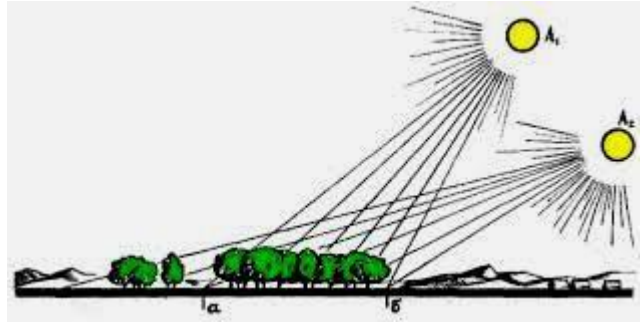
3 у день літнього сонцестояння Сонце перебуває у зеніті над південним тропіком, тому у нас найдовший день

4 Сонце нагріває повітря, а від нього відбувається нагрівання земної поверхні

5 Сонце спочатку нагріває земну та водну поверхні, а від них - повітря

6 для передбачення погоди потрібно мати спеціальні карти таро

7 озонові дірки виникають у жаркому тепловому поясі через його руйнування унаслідок високих температур

12			
----	--	--	--

13. Які основні чинники впливають на температуру повітря?

1 швидкість вітру

2 вологість повітря

3 кут падіння сонячних променів на земну поверхню

4 наявність атмосферних опадів

5 атмосферний тиск

6 абсолютна висота місцевості

7 хмарність

13			
----	--	--	--

14. Виберіть три правильних твердження

1 літній мусон приносить хмарну погоду

2 шаруваті хмари найпотужніші, тому що мають багато шарів

3 град випадає з перистих хмар, бо вони складаються з кристаликів льоду

4 швидке нагрівання повітря сприяє утворенню та випаданню граду

5 роса утворюється у хмарну погоду завдяки вищій вологості повітря

6 з купчастих хмар обов'язково випадають опади

7 шаруваті хмари нагадують високо піднятий над землею туман

14			
----	--	--	--

**ТЕМА 5. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ.
ГІДРОСФЕРА. СВІТОВИЙ ОКЕАН**

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Найбільший за площею океан

- А Тихий
- Б Атлантичний
- В Індійський
- Г Північний Льодовитий

1	А	Б	В	Г

2. Серед запропонованих морів Україну омиває

- А Червоне
- Б Біле
- В Синє
- Г Чорне

2	А	Б	В	Г

3. Серед перелічених морів до внутрішніх належить

- А Карибське
- Б Норвезьке
- В Баренцове
- Г Балтійське

3	А	Б	В	Г

4. Найбільший материк серед названих

- А Австралія
- Б Північна Америка
- В Африка
- Г Південна Америка

4	А	Б	В	Г

5. На малюнку зображений півострів

- А Індостан
- Б Сомалі
- В Кримський
- Г Аравійський

5	А	Б	В	Г

6. Середня солоність Світового океану

А 32 ‰

В 34 ‰

Б 33 ‰

Г 35 ‰

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між протоками та частинами світу, які вони розділяють

1 Гібралтарська	А Азію та Африку
2 Дрейка	Б Америку та Антарктиду
3 Берингова	В Азію та Америку
4 Керченська	Г Африку та Європу
	Д Азію та Європу

7		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

8. Установіть відповідність між океанами та їх площами (в млн. км²)

1 Тихий	А 55
2 Атлантичний	Б 178
3 Індійський	В 92
4 Північний Льодовитий	Г 76
	Д 15

8		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

9. Установіть відповідність між затоками та частинами світу, які вони омивають

1 Біскайська	А Африка
2 Бенгальська	Б Австралія
3 Мексиканська	В Америка
4 Гвінейська	Г Азія
	Д Європа

9		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

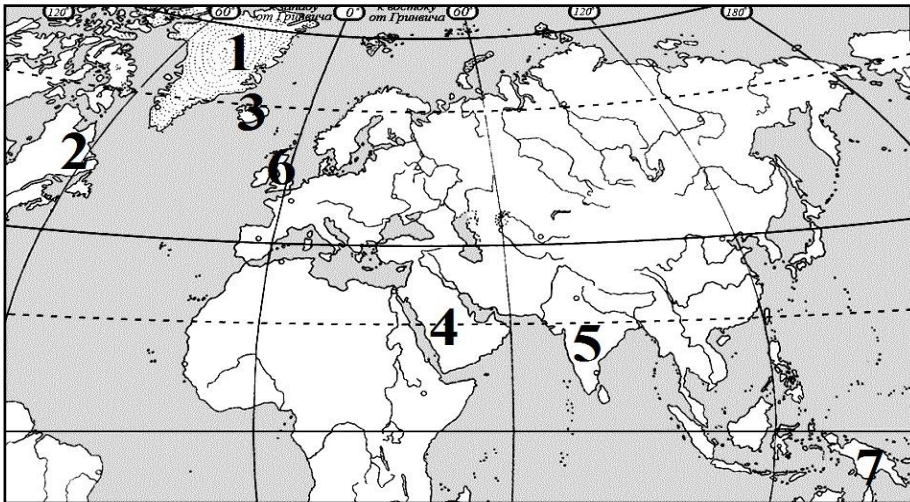
Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14).

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть острови та півострови, які правильно позначено на карті відповідними цифрами

1 Мадагаскар	4 Ісландія
2 Лабрадор	5 Гренландія
3 Індостан	6 Велика Британія
	7 Нова Гвінея

10			
-----------	--	--	--

11. Виберіть три правильних твердження щодо об'єктів, зображених на карті цифрами

1 найбільший острів планети материкового походження

2 півострів, який омиває тепла течія

3 найбільший острів коралового походження

4 найбільший півострів світу, який омивається найсолонішим морем

5 півострів, що омивається водами Тихого океану

6 найбільший вулканічний острів

7 острів, який омивається водами найглибшого океану

11			
-----------	--	--	--

12. Укажіть три основні причини, які спричиняють рух води в Світовому океані

1 підводні землетруси

2 різниця у температурі води

3 кругообіг води

4 сила тяжіння Місяця та Сонця

5 різниця у солоності води

6 рельєф дна

7 постійні вітри

12			
-----------	--	--	--

13. *Виберіть три твердження, в яких правильно вказано причино-наслідкові зв'язки і закономірності*

1 протоки не тільки розділяють суходіл на окремі частини, а й з'єднують водойми

2 море належить до внутрішніх морів, бо не зв'язано з жодним океаном

3 причина виникнення припливів - нагін води пануючими вітрами

4 морські течії виникають тільки під дією постійних вітрів

5 з глибиною температура знижується, бо не проникають сонячні промені

6 з глибиною солоність збільшується, адже солена вода завжди важча

7 причина високої концентрації морських організмів на шельфі - поживні речовини, які потрапляють з суходолу

13			
-----------	--	--	--

14. *Виберіть три правильних твердження щодо властивостей вод Світового океану*

1 плавучий лід підноситься над поверхнею води, тому що щільність морського льоду більша від щільності морської води

2 завдяки переміщенню води тепло з поверхні океану передається на глибину, а температура води Світового океану поступово підвищується

3 морська вода замерзає при різній температурі, що залежить від її солоності

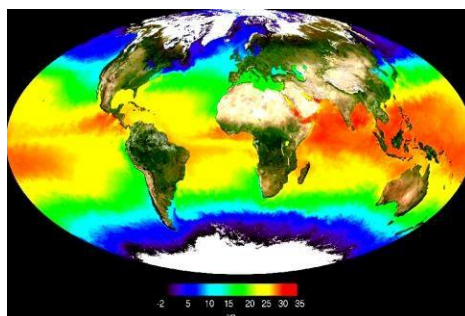
4 солоність поверхневих вод у районі екватора вища за середню океанічну тому, що у цих місцях випадає багато опадів, які опріснюють морську воду

5 об'єм прісної води на Землі не зменшується завдяки існуванню кругообігу води

6 солоність Середземного моря становить 3,8 ‰, оскільки в нього впадає одна з найбільших річок світу – Ніл

7 у полярних областях солоність води в океанах становить 31-33 ‰, тому що вона опріснюється завдяки таненню льоду

14			
-----------	--	--	--

**ТЕМА 5. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ.
ГІДРОСФЕРА. СВІТОВИЙ ОКЕАН**

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Укажіть найглибший океан планети

- А Тихий
- Б Атлантичний
- В Індійський
- Г Північний Льодовитий

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Серед запропонованих морів Україну омиває

- А Карибське
- Б Жовте
- В Азовське
- Г Балтійське

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. У зазначеному переліку морів окраїнним морем є

- А Червоне
- Б Середземне
- В Берингове
- Г Чорне

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. Найменший материк серед названих

- А Австралія
- Б Північна Америка
- В Африка
- Г Антарктида

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. Площа Атлантичного океану (в млн. км²)

- А 180
- Б 92
- В 75
- Г 15

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. На малюнку зображений острів

- А Гренландія
- Б Ісландія
- В Велика Британія
- Г Нова Гвінея

6	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть співвідношення між протоками та водоймами, що вони з'єднують

1 Гібралтарська	А Чорне та Азовське моря
2 Магелланова	Б Тихий та Атлантичний океани
3 Берингова	В Середземне море та Атлантичний океан
4 Керченська	Г Тихий та Індійський океани
	Д Тихий та Північний Льодовитий океани

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між океанами та їх морями

1 Тихий	А Баренцове та Східно-Сибірське моря
2 Атлантичний	Б Червоне та Аравійське моря
3 Індійський	В Карибське та Балтійське моря
4 Північний Льодовитий	Г Берингове та Охотське моря
	Д Середземне та Японське моря

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між півостровами та частинами світу, на яких вони розташовані

1 Індостан	А Африка
2 Сомалі	Б Австралія
3 Лабрадор	В Америка
4 Скандинавський	Г Азія
	Д Європа

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

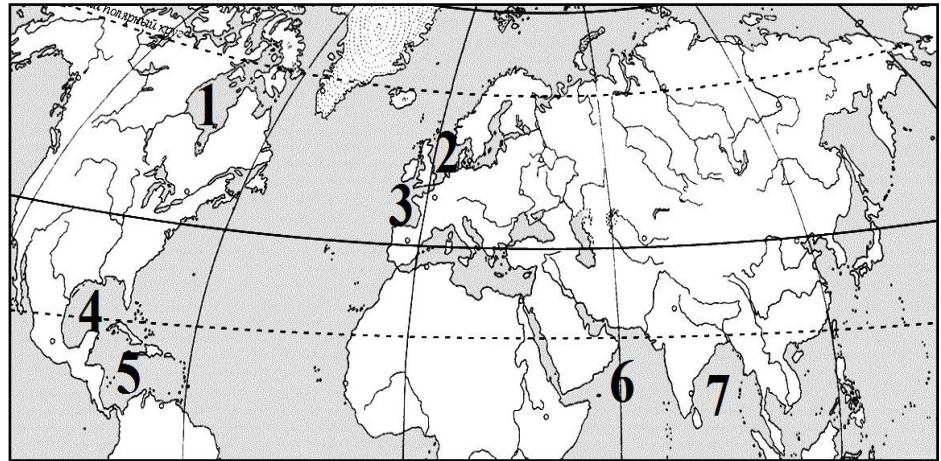
Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть затоки та моря, що правильно позначено на карті відповідними цифрами

- 1 Біле
- 2 Карибське
- 3 Біскайська
- 4 Мексиканська
- 5 Середземне
- 6 Червоне
- 7 Бенгальська

10			
----	--	--	--

11. Виберіть три правильних твердження щодо об'єктів, зображених на карті цифрами у попередньому тесті

- 1 ця затока належить до найхолоднішого океану
- 2 це море з'єднано протоками з найпріснішим морем

світу

11			
----	--	--	--

- 3 належить до найглибшого океану
- 4 з цієї затоки починається найпотужніша тепла течія світу
- 5 найтепліше море світу
- 6 належить до Тихого океану
- 7 найсолоніше море світу

12. Виберіть три правильних твердження

- 1 внутрішні моря відрізняються від окраїнних тим, що з океаном з'єднуються протоками
- 2 теплі течії найчастіше спрямовано до екватора, бо там набагато тепліше

3 солоність завжди зменшується від екватора до полюсів через зменшення випаровуваності

4 теплі течії можуть мати невисоку температуру, але вони завжди приносять теплішу воду до холодної акваторії

12			
----	--	--	--

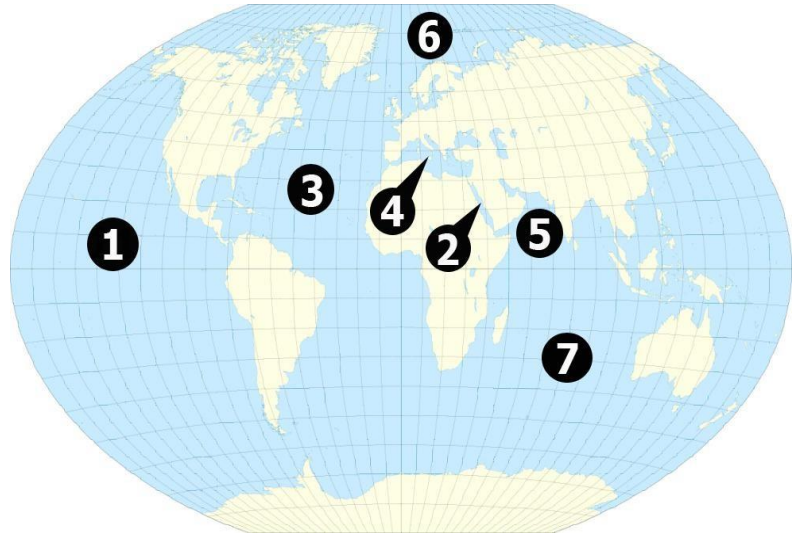
5 з глибиною температура завжди збільшується через виділення внутрішнього тепла Землі

6 найглибші частини океанів найчастіше розташовано в їх центральних акваторіях

7 головна відмінність моря від затоки полягає у формуванні власних водних мас, що відрізняються від океанічних своїми властивостями

13. Виберіть три правильних твердження щодо об'єктів позначених на карті відповідними цифрами

- 1 океан, в якому розташована найглибша западина
- 2 найтепліше море світу
- 3 ширина басейну цього океану перевищує довжину в кілька разів
- 4 море, що є окраїнним
- 5 море, яке належить до басейну Атлантичного океану
- 6 найглибший океан світу
- 7 третій за площею океан планети

13			
----	--	--	--

14. Виберіть три правильних твердження щодо причин, які визначають Балтійське море як найпрісніше у світі

- 1 на його берегах працюють потужні опріснювальні установки
- 2 велика кількість опадів, що викликана областю низького тиску над помірними широтами
- 3 річки, що впадають, приносять велику кількість прісної води
- 4 велику кількість солі вилучають живі організми для своїх потреб
- 5 солоність зменшується через розтавання численних айсбергів
- 6 випаровуваність низька через невисокі температури помірних водних мас
- 7 солоність знижується завдяки прісній течії через протоку з Атлантичного океану

14			
----	--	--	--

ТЕМА 6. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. ГІДРОСФЕРА. ВОДИ СУХОДОЛУ

І варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. *Визначте найповноводнішу річку світу*

- А Ніл
- Б Амазонка
- В Інд
- Г Міссісіпі

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. *Укажіть найбільше за площею озеро світу*

- А Байкал
- Б Вікторія
- В Верхне
- Г Каспійське море

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. *Назвіть природну заглибину, заповнену водою*

- А озеро
- Б водосховище
- В ставок
- Г криниця

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

4. *Визначте найбільший за висотою водоспад світу*

- А Ніагарський
- Б Вікторія
- В Джур-Джур
- Г Анхель

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. *Визначте, якому із запропонованих термінів відповідає об'єкт зображений на малюнку*

- А вододіл
- Б пороги
- В водоспад
- Г тераса

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. Від загальної площі зледеніння Землі на Антарктиду припадає

- А 95 %
- Б 85 %
- В 75 %
- Г 65 %

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрою та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між поняттями та їх визначенням

1 виток річки	А місце впадіння річки до іншої водойми
2 гирло	Б частина річища, де можна купатися
3 басейн річки	В початок річки
4 річкова система	Г річка разом з усіма притоками
	Д територія, з якої річка збирає воду

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між озерами та походженням їх озерних улоговин

1 Байкал	А загатне
2 оз. Верхнє	Б карстове
3 Світязь	В залишкове
4 Каспійське море	Г льодовикове
	Д тектонічне

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між річками та водоймами, до яких вони впадають

1 Міссісіпі	А Мексиканська затока
2 Ніл	Б Перська затока
3 Дунай	В Середземне море
4 Амазонка	Г Чорне море
	Д Атлантичний океан

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

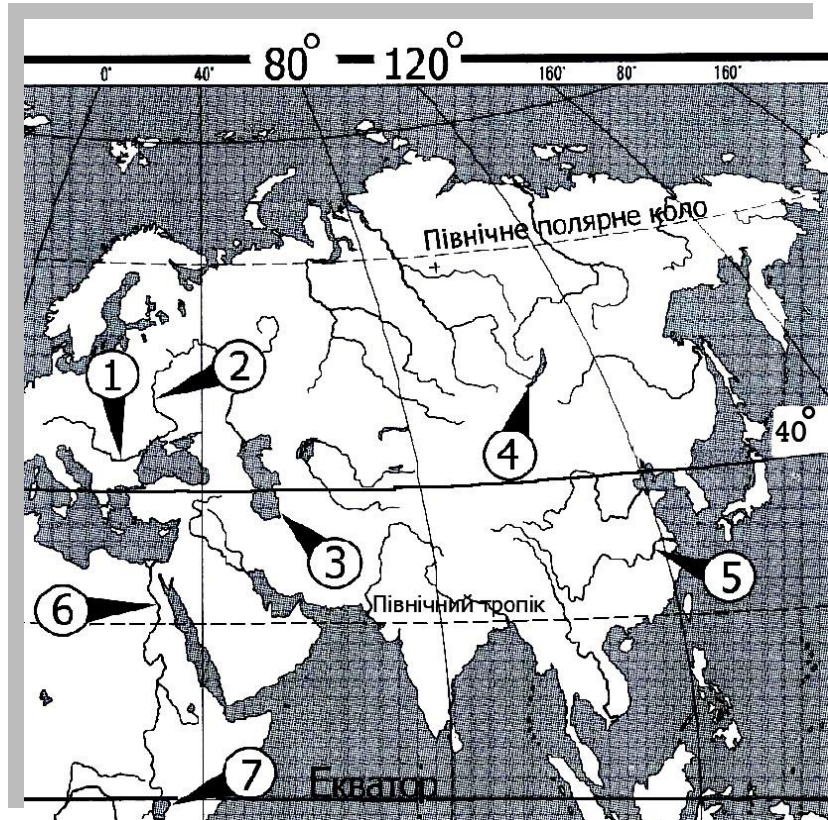
Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14).

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть річки та озера, які правильно позначено на карті відповідними цифрами

- 1 Міссісіпі
- 2 Амазонка
- 3 Чорне море
- 4 оз. Байкал
- 5 Янцзи
- 6 Дніпро
- 7 оз. Вікторія

10			
-----------	--	--	--

11. Визначте географічну довготу витоку та гирла річки Янцзи

11				
11				

12. Виберіть три правильних твердження щодо об'єктів, зображених на карті цифрами (див. питання 10)

- 1 найдовша річка Європи
- 2 найдовша річка, яка протікає через територію України
- 3 найдовше прісне озеро
- 4 найглибше прісне озеро
- 5 найдовша річка басейну Тихого океану
- 6 річка, що тече з півночі на південь
- 7 озеро загатного походження

12			
-----------	--	--	--

13. Виберіть три правильних твердження щодо географічних закономірностей

- 1 солоні озера бувають тільки там, де висока випаровуваність через високі температури
- 2 повінь на річках буває тільки весною
- 3 річки на рівнинах завжди мають вузьку долину
- 4 тектонічні озера виникають переважно в розломах земної кори
- 5 одне й те ж озеро в різних частинах може бути одночасно прісним і солоним
- 6 стічні озера завжди прісні
- 7 найвищі вершини гір України вкриті льодовиками

13			
-----------	--	--	--

14. Виберіть три правильних твердження

- 1 на території України немає дуже великих озер через відносну сухість клімату
- 2 рельєф визначає швидкість та напрям течії річок
- 3 причина виникнення боліт на півночі Євразії - велика кількість опадів
- 4 велика кількість озер у Північній Америці пов'язана з тим, що цей материк є найвологішим на Землі
- 5 річки в пустелях живляться за рахунок гірських льодовиків
- 6 безстічні озера глибші стічних, бо не втрачають воду
- 7 причина бідності рослинності верхових боліт у їхньому способі живлення

14			
-----------	--	--	--

**ТЕМА 6. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ.
ГІДРОСФЕРА. ВОДИ СУХОДОЛУ**

II варіант

**Завдання з вибором однієї
правильної відповіді (№ 1-6)**

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. Визначте найдовшу річку серед названих

- А Янцзи
- Б Ніл
- В Дніпро
- Г Волга

1	А	Б	В	Г

2. Укажіть найглибше озеро світу

- А Каспійське море
- Б Верхнє
- В Вікторія
- Г Байкал

2	А	Б	В	Г

3. Надмірно зволожену ділянку суходолу з шаром торфу понад 30 см називають

- А кар'єром
- Б болотом
- В ставом
- Г гирлом

3	А	Б	В	Г

4. Від загального об'єму вод гідросфери на прісну воду суходолу припадає

- А 96,6 %
- Б 66,7 %
- В 3,4 %
- Г 2,8 %

4	А	Б	В	Г

5. На малюнку зображено

- А вододіл
- Б пороги
- В водоспад
- Г гирло

5	А	Б	В	Г

6. Багаторічна мерзлота – це

- А минулорічний сніг
- Б замерзлі підземні води
- В льодовий покрив дна
- Г скупчення криги

6	А	Б	В	Г

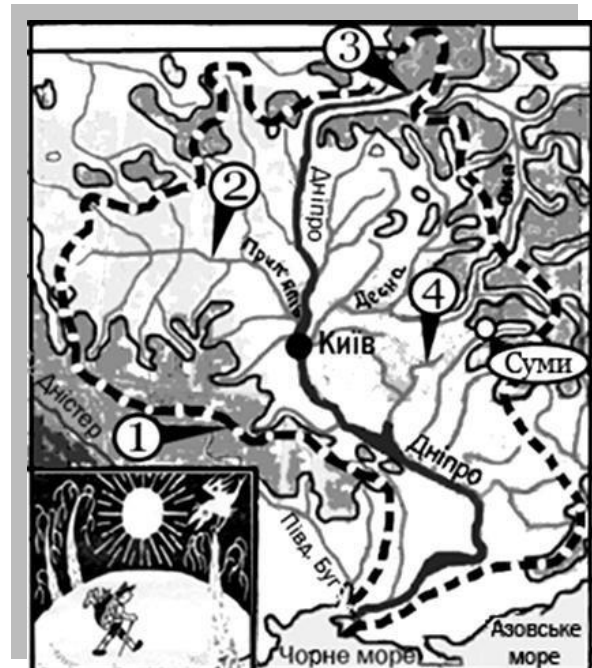
Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між елементами річки Дніпро та їх назвами

- А виток
- Б гирло
- В вододіл
- Г права притока
- Д ліва притока

7	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

8. Установіть відповідність між термінами та їх визначенням

1 повінь	А найнижчий рівень води в річці
2 паводок	Б регулярне підняття рівня води в річці
3 межень	В раптове підняття рівня води в річці
4 режим	Г спосіб попадання води в річку
	Д зміна рівня води в річці протягом року

8	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

9. Установіть відповідність між річками та частинами світу, на яких вони протікають

1 Янцзи	А Африка
2 Ніл	Б Австралія
3 Дунай	В Америка
4 Амазонка	Г Азія
	Д Європа

9	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

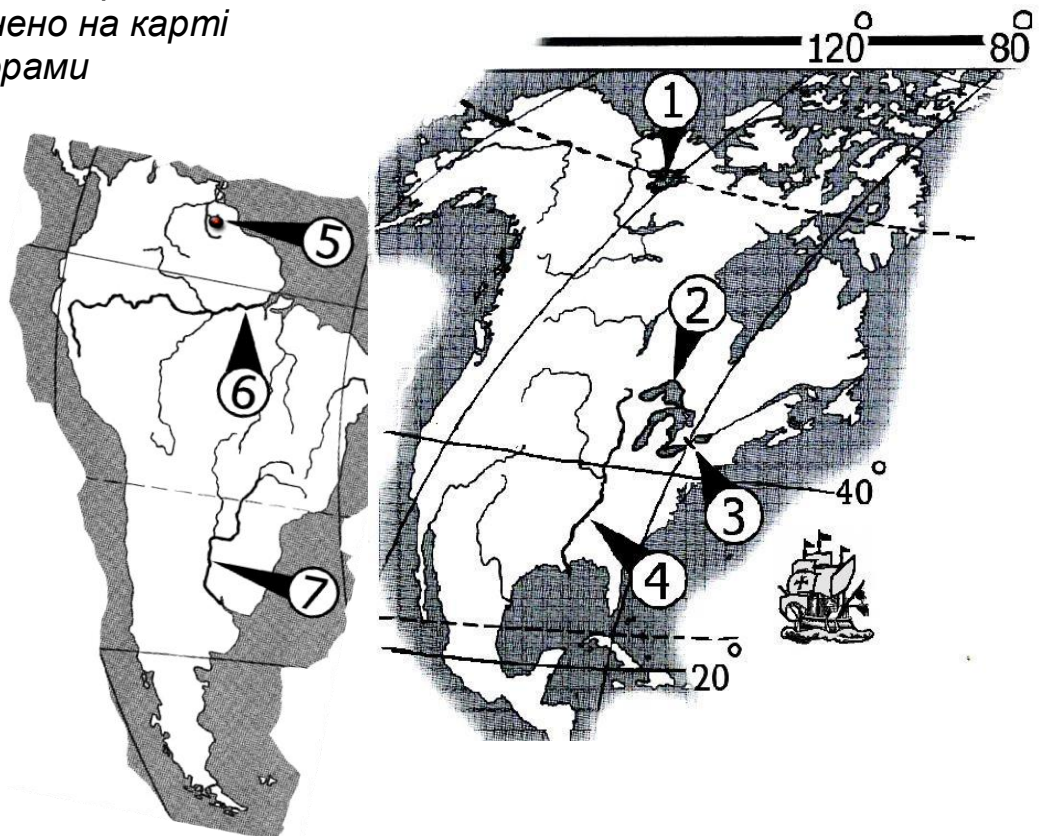
Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14).

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть річки та озера, які правильно позначено на карті відповідними цифрами

- 1 оз. Вікторія
- 2 оз. Верхнє
- 3 вдп. Анхель
- 4 Міссісіпі
- 5 вдп. Ніагарський
- 6 Амазонка
- 7 Янцзи

10			
----	--	--	--

11. Укажіть географічні широту та довготу гирла р. Міссісіпі

11					
----	--	--	--	--	--

11					
----	--	--	--	--	--

12. *Виберіть три правильних твердження щодо об'єктів, зображених на карті цифрами (див. карту тестового завдання 10)*

- 1 солоне озеро
- 2 озеро, що належить до басейну Атлантичного океану
- 3 водоспад, розташований на річці, що протікає в системі Великих озер Північної Америки
- 4 річка, яка впадає в Гудзонову затоку
- 5 найпотужніший водоспад світу
- 6 напрям течії цієї річки - із заходу на схід
- 7 річка належить до басейну Тихого океану

12			
-----------	--	--	--

13. *Виберіть три правильних твердження щодо географічних закономірностей*

- 1 річки в тропіках мають переважно снігове живлення
- 2 безстічні озера завжди солоні
- 3 повінь на річках, що мають снігове живлення, буває взимку
- 4 загатні озера виникають при побудові греблі
- 5 притока завжди коротше від річки, в яку вона впадає
- 6 гірські річки завжди мають швидку течію
- 7 карстові озера виникають у місцях поширення водорозчинних порід

13			
-----------	--	--	--

14 *Виберіть три правильні твердження*

- 1 айсберги відрізняються від океанічної криги товщиною та об'ємом
- 2 осушення боліт сприяє зростанню водності місцевих річок, до яких скидають води осушувальні канали
- 3 головний резервуар прісних вод планети – сучасне покривне зледеніння
- 4 висота снігової лінії залежить не тільки від температури повітря біля підніжжя гір, а й від абсолютної та відносної вологості повітря у цьому регіоні
- 5 головний наслідок побудови Панамського каналу - вирівнювання рівнів Тихого та Атлантичного океанів
- 6 найглибші озера виникають тоді, коли від океану відокремлюються глибокі затоки
- 7 річки є найважливішим джерелом водопостачання не тому, що в них міститься основна частина прісної води в рідкому стані, а тому, що вода в них здатна швидко оновлюватись

14			
-----------	--	--	--

ТЕМА 7. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. БІОСФЕРА ТА ГРУНТИ. ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку ☒ під однією з чотирьох літер

1. Закономірну зміну природних компонентів і природних комплексів від екватора до полюсів називають

- А широтною зональністю
- Б висотною поясністю
- В ритмічністю
- Г меридіональною зональністю

1	А	Б	В	Г

2. Укажіть, які з перелічених ґрунтів є найродючішими

- А підзолисті
- Б чорноземи
- В сіроземи
- Г червоноземи

2	А	Б	В	Г

3. Серед складових біосфери основна частина біомаси утворюється

- А грибами
- Б рослинами
- В тваринами
- Г червоноземами

3	А	Б	В	Г

4. У тайзі типовими рослинами є

- А червоне дерево
- Б ялина
- В кактус
- Г карликова берізка

4	А	Б	В	Г

5. Назвіть головний фактор, який впливає на зміну природних зон

- А тектонічні структури і форми рельєфу
- Б сумарна радіація і тривалість дня
- В співвідношення тепла й вологи
- Г кількість опадів та сезон їх випадання

5	А	Б	В	Г

6. Назвіть представників тваринного світу степу

- А сайгак і тигр
- Б лось і глухар
- В ховрах і жайворонок
- Г північний олень і песець

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між природними оболонками та їх характеристиками

1 літосфера	А цілісна оболонка Землі
2 гідросфера	Б повітряна оболонка земної кулі
3 атмосфера	В оболонка життя, заселена організмами
4 біосфера	Г водна оболонка планети
	Д тверда оболонка Землі

7		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

8. Установіть відповідність між природними зонами та ґрунтами

1 тайга	А дерново-підзолисті
2 степ	Б червоно-жовті фералітні
3 екваторіальні ліси	В підзолисті
4 мішані ліси	Г сіроземи
	Д чорноземи

8		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

9. Установіть відповідність між ґрунтами та типовими для них рослинами

1 тундрово-глейові	А клен, дуб, граб
2 бурі лісові	Б дуб, сосна
3 червоно-бурі	В карликова береза та вільха
4 каштанові	Г баобаб, акація
	Д полин, типчак

9		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. До складу географічної оболонки входять

- 1 нижній шар атмосфери
- 2 уся гідросфера
- 3 верхній шар гідросфери
- 4 уся літосфера
- 5 верхній шар літосфери
- 6 уся атмосфера
- 7 верхні шари атмосфери

10			
----	--	--	--

11. Основними закономірностями розвитку географічної оболонки є

1 цілісність	5 вивітрювання
2 газообмін	6 неоднорідність
3 ритмічність	7 кругообіг речовин
4 теплообмін	

11			
----	--	--	--

12. Виберіть три правильних твердження щодо закономірностей географічної оболонки

- 1 збільшення температури від екватора до полюсів – приклад природної зональності
- 2 сейсмічні зони відображають природну зональність у прояві ендегенних сил
- 3 природні зони змінюють одна одну завдяки зміні співвідношення тепла та вологи
- 4 азональними у будь-якій природній зоні можуть бути природні комплекси річкових долин
- 5 розміщення ґрунтів на Землі не підлягає природній зональності через занадто великі відмінності у материнських породах
- 6 різні властивості водних мас Світового океану - результат прояву природної зональності
- 7 межі природних зон завжди змінюються тільки з широтою

12			
----	--	--	--

13. Виберіть три правильних твердження щодо особливостей природних зон, позначених цифрами на карті

- 1 суцільний покрив з мохів та лишайників
- 2 високий рівень заболоченості
- 3 значне поширення багаторічної мерзлоти
- 4 найпосушливіша серед природних зон
- 5 суцільна трав'яниста рослинність
- 6 поширені дюни та бархани
- 7 характерна багатоярусна рослинність

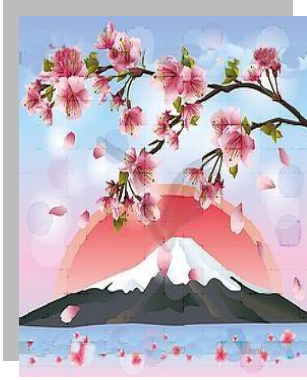
13			
-----------	--	--	--

14. Виберіть три правильних твердження щодо закономірностей поширення живих організмів

- 1 рослинні організми, що мешкають на морському дні, відносять до бентосу
- 2 на поширення організмів у Світовому океані впливає зменшення кількості сонячного світла з глибиною
- 3 біомаса океану значно переважає суходільну
- 4 максимальною масою рослинності характеризується степ
- 5 біомаса тайги переважає біомасу екваторіальних лісів
- 6 найбільш рибні широти Світового океану - помірні
- 7 центральні частини океанів відзначаються найбільш сприятливими умовами для поширення живих організмів

14			
-----------	--	--	--

ТЕМА 7. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ. БІОСФЕРА ТА ҐРУНТИ. ПРИРОДНІ КОМПЛЕКСИ

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку ☒ під однією з чотирьох літер

1. Закономірна зміна природних компонентів і природних комплексів від підніжжя до вершини гір – це прояв

- А горизонтальної зональності
- Б висотної поясності
- В ритмічності
- Г цілісності

1	А	Б	В	Г

2. Гумус – це

- А мінеральна основа ґрунту
- Б материнська порода
- В вплив виду *homo sapiens*
- Г органічна складова ґрунту

2	А	Б	В	Г

3. До бентосу належать

- А тюлені
- Б кити
- В медузи
- Г краби

3	А	Б	В	Г

4. Укажіть ознаку, характерну для степу

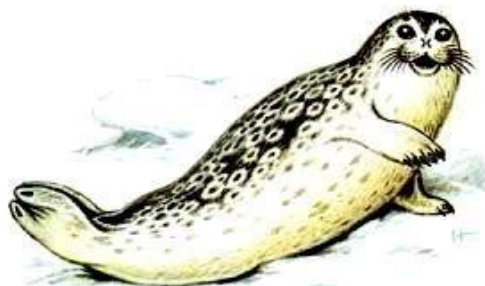
- А багатство трав'янистих рослин
- Б рідкий рослинний покрив
- В переважання лісової рослинності
- Г поширення сукулентів

4	А	Б	В	Г

5. Головним типом ґрунтів тундри є

- А підзолисті
- Б тундрово-чорноземні
- В тундрово-глейові
- Г каштанові

5	А	Б	В	Г

6. На Україні найпоширенішим типом ґрунту є

- А підзолисті
- Б чорноземи
- В сіроземи
- Г сірі лісові

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрою та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть відповідність між географічними поясами та природними зонами

1	субарктичний	А	пустелі та напівпустелі
2	субекваторіальний	Б	лісотундра
3	помірний	В	лісостеп
4	тропічний	Г	савани та рідколісся
		Д	твердолисті ліси та чагарники

7		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

8. Установіть відповідність між природними зонами та рослинами

1	тундра	А	клен, дуб
2	степ	Б	карликова березка, журавлина
3	савана	В	ковила, полин
4	тайга	Г	баобаб, парасолькова акація
		Д	сосна, модрина

8		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

9. Установіть відповідність між природними зонами та тваринами

1	екваторіальні ліси	А	білі ведмеді, моржі
2	арктичні пустелі	Б	горила, шимпанзе
3	широколисті ліси	В	жирафи, гепарди
4	пустелі та напівпустелі	Г	олені, косулі
		Д	верблюди, джейрани

9		А	Б	В	Г	Д
1						
2						
3						
4						

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14)

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. До обов'язкових складових ґрунтів належить

- 1 кам'яне вугілля
- 2 вода
- 3 гумус
- 4 гірські породи
- 5 брили
- 6 повітря
- 7 коріння рослин

10			
-----------	--	--	--

11. Властивостями географічної оболонки є

- 1 наявність життя
- 2 переміщення повітряних мас
- 3 зміна пір року
- 4 кругообіг речовин
- 5 вивітрювання
- 6 наявність речовин у трьох станах
- 7 зміна дня і ночі

11			
-----------	--	--	--

12. Укажіть наслідки господарської діяльності людини

- 1 перетворення ярів у балки
- 2 забруднення ґрунтів під час надмірного внесення мінеральних добрив
- 3 глобальне потепління клімату
- 4 кислотні дощі
- 5 утворення карстових озер
- 6 висихання русел річок через використання їх вод промисловістю
- 7 нерівномірний розподіл прісної води на планеті

12			
-----------	--	--	--

13. Межі біосфери охоплюють

- 1 нижній шар атмосфери
- 2 уся гідросфера
- 3 верхній шар гідросфери
- 4 уся літосфера
- 5 верхній шар літосфери
- 6 уся атмосфера
- 7 верхні шари атмосфери

13			
-----------	--	--	--

14. Виберіть трьох представників тваринного світу, характерних для природної зони савани

14			
----	--	--	--

ТЕМА 8. ПЛАНЕТА ЛЮДЕЙ

I варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того, щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку під однією з чотирьох літер

1. На планеті зараз проживає понад

- А 5 млрд. чол.
- Б 6 млрд. чол.
- В 7 млрд. чол.
- Г 8 млрд. чол.

1	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

2. Населення світу почало зростати дуже швидкими темпами

- А у XXI ст.
- Б у XX ст.
- В у XIX ст.
- Г у XVIII ст.

2	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

3. Найчисленніша раса

- А монголоїдна
- Б австралоїдна
- В негроїдна
- Г європеїдна

3	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

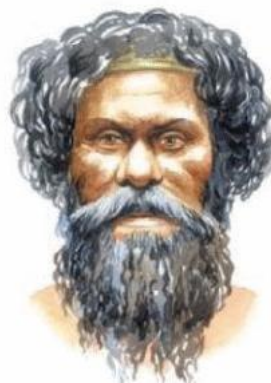
4. Найчисленніший народ серед названих

- А росіяни
- Б американці
- В китайці
- Г японці

4	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

5. На малюнку зображений представник, який належить до раси

- А європеїдної
- Б негроїдної
- В австралоїдної
- Г монголоїдної

5	А	Б	В	Г
	☐	☐	☐	☐

6. Найбільша територія планети, де немає постійного населення

- А Гренландія
Б Нова Гвінея

- В Сахара
Г Антарктида

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрою та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

7. Установіть співвідношення між расами та народами

1 європеїдна	А французи
2 негроїдна	Б китайці
3 австралоїдна	В папуаси
4 монголоїдна	Г ефіопи
	Д зулуси

7		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

8. Установіть співвідношення між расами та характерними для них ознаками

1 монголоїдна	А темний колір шкіри та кучеряве волосся
2 негроїдна	Б широкий плаский ніс і темне волосся
3 австралоїдна	В світла шкіра та вузькі ніздрі носа
4 європеїдна	Г світла шкіра і вузький розріз очей
	Д вузький розріз очей та пряме волосся

8		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

9. Установіть співвідношення між країнами та материками, на яких вони розташовані

1 Бразилія	А Африка
2 Канада	Б Австралія
3 Нігерія	В Північна Америка
4 Словаччина	Г Південна Америка
	Д Євразія

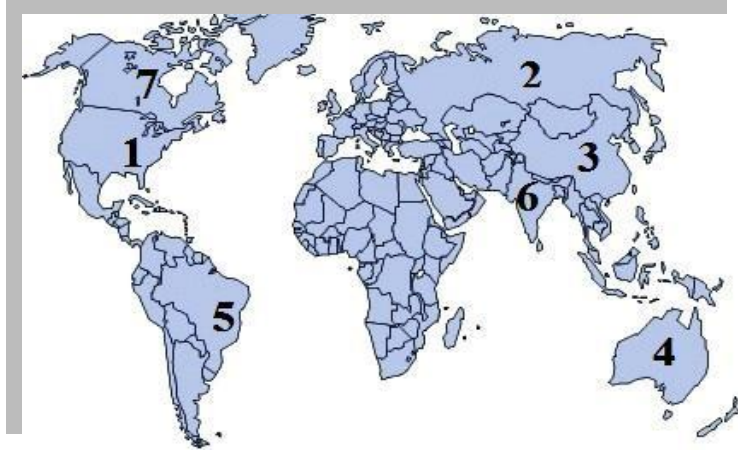
9		А	Б	В	Г	Д
	1					
	2					
	3					
	4					

Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14).

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три країни, правильно позначених на карті відповідними цифрами

- 1 Мексика
- 2 Росія
- 3 Китай
- 4 Бразилія
- 5 Австралія
- 6 Пакистан
- 7 Канада

10			
----	--	--	--

11. Визначте густоту населення Канади (площа – 10 млн. км², населення – 36 млн. чол.). Результат заокругліть до цілих та занесіть у графу як відповідь до цього тесту так, щоб крайня права клітинка була заповнена

11				
----	--	--	--	--

12. Виберіть три правильних твердження щодо країн-сусідів України

- 1 кордон із Словаччиною проходить по високих горах
- 2 найменша за площею країна серед сусідів - Угорщина
- 3 з Румунією є дві ділянки кордону
- 4 Україна з Польщею межує на південному заході
- 5 Білорусь межує з Росією та Польщею
- 6 Україна зі сходу межує з Росією
- 7 Молдова має вихід до Чорного моря

12			
----	--	--	--

13. *Виберіть три правильних твердження щодо причин, які визначають розміщення населення у регіонах, які позначено відповідною цифрою*

1 причина низької густоти населення - відносно пізнє відкриття території

2 причина високої густоти - переїзд до цієї країни жителів інших регіонів

3 причина низької густоти населення - нестача води

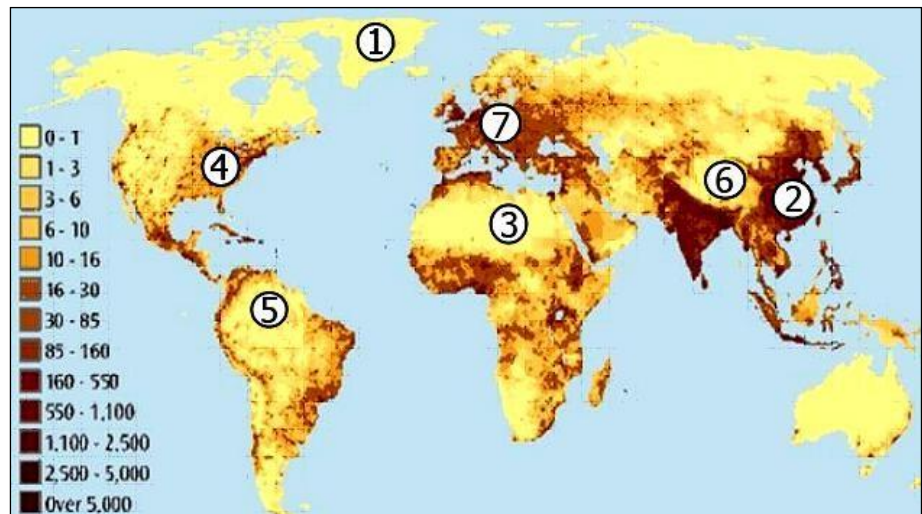
4 причина високої густоти - швидкий та успішний розвиток

5 причина низької густоти населення - велика кількість небезпечних тварин

6 причина низької густоти населення - поширення льодовиків

7 причина високої густоти населення - тривалий та успішний

промисловий розвиток більшості країн

13

14. *Виберіть серед трьох пропозицій ті, що є вирішенням екологічних проблем регіонів, позначених на попередній карті*

1 скоротити до мінімуму викиди парникових газів, що сприяють глобальному потеплінню та розтаванню материкової криги

2 допомогти еміграції населення до інших регіонів для вирівнювання екологічного навантаження та господарського впливу на природу

3 раціонально використовувати водні та біологічні ресурси регіону через загрозу подальшого поширення пустель на континенті

4 скоротити промислове та сільськогосподарське виробництво заради збереження природи та здоров'я населення

5 припинити вирубку лісів у цьому регіоні, щоб запобігти розширенню озonoвої дірки, що виникла у стратосфері

6 збільшувати тут вирощування екологічно чистої продукції сільського господарства для експорту до інших регіонів

7 використовувати позитивний досвід охорони природи та досконале екологічне законодавство передових країн регіону для використання в інших

14

ТЕМА 8. ПЛАНЕТА ЛЮДЕЙ

II варіант

Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-6)

► Для того щоб виконати завдання, необхідно в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ** поставити позначку ☒ під однією з чотирьох літер

1. Укажіть групу людей, яка має свою мову, культуру, історію та традиції

- А раса
- Б населення
- В народ
- Г країна

1	А	Б	В	Г

2. Назвіть чисельність населення України

- А 4,4 млрд. чол.
- Б 42 млн. чол.
- В 7 млрд. чол.
- Г 7 млн. чол.

2	А	Б	В	Г

3. Визначте найбільшу за площею країну світу

- А Китай
- Б Австралія
- В Росія
- Г Індія

3	А	Б	В	Г

4. Укажіть країну серед названих, з якою межує Україна

- А Греція
- Б Польща
- В Грузія
- Г Німеччина

4	А	Б	В	Г

5. Назвіть расу, до якої належить зображена на малюнку дівчина

- А європеїдна
- Б негроїдна
- В австралоїдна
- Г монголоїдна

5	А	Б	В	Г

6. *Визначте вид господарської діяльності, що є найбільш характерним для нашої місцевості*

- А** землеробство
- Б** скотарство
- В** мисливство
- Г** рибальство

6	А	Б	В	Г

Завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№ 7-9)

► *До кожного завдання подано інформацію, позначену цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Для виконання завдання необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрою та буквами (утворити логічні пари) та поставити позначку в **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ***

7. *Установіть співвідношення між країнами та їх столицями*

1 Росія	А Пекін
2 Австралійський Союз	Б Мінськ
3 США	В Москва
4 Китай	Г Вашингтон
	Д Канберра

7	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

8. *Установіть співвідношення між расами та регіонами, в яких вони історично (з давніх-давен) проживають*

1 монголоїдна	А Африка (на південь від Сахари)
2 негроїдна	Б острів Нова Гвінея
3 австралоїдна	В Антарктида
4 європеїдна	Г Східна Азія
	Д узбережжя Середземного та Балтійського морів

8	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

9. *Установіть співвідношення між країнами та частинами світу, в яких вони знаходяться*

1 США	А Африка
2 Китай	Б Австралія
3 Єгипет	В Америка
4 Україна	Г Азія
	Д Європа

9	А	Б	В	Г	Д
	1				
	2				
	3				
	4				

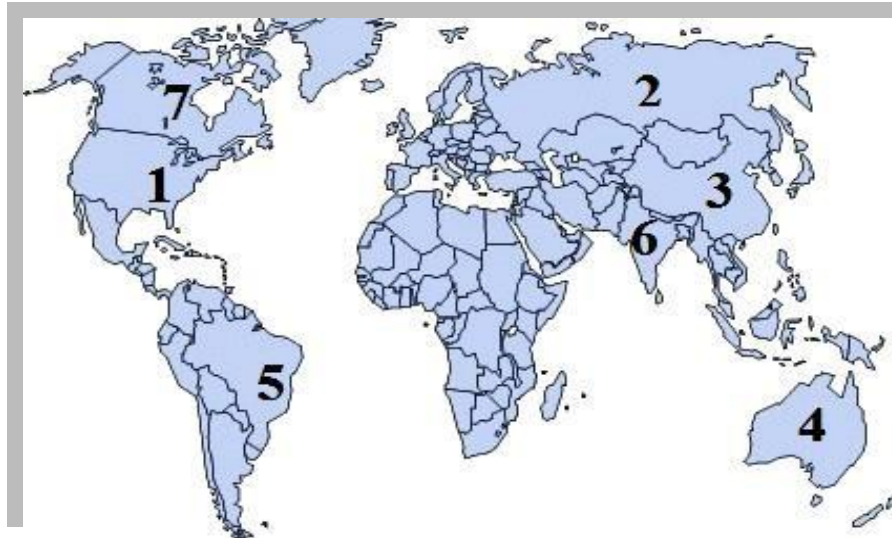
Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповідей (№ 10-14).

► Завдання 10-14 мають по сім варіантів відповіді, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні, на Вашу думку, варіанти відповіді, та запишіть їх у **БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ**

10. Виберіть три країни, правильно позначених на карті відповідними цифрами

- 1 США
- 2 Китай
- 3 Японія
- 4 Канада
- 5 Бразилія
- 6 Індія
- 7 Росія

10			
-----------	--	--	--

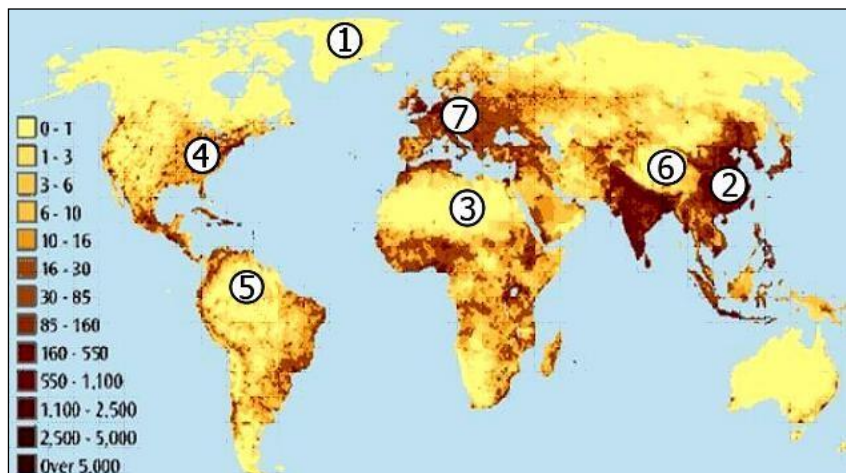

11. Визначте густоту населення Росії, якщо її населення 143 млн. чол., а площа 17 млн. км². Округлену до цілих відповідь запишіть так, щоб крайня права клітинка була заповнена

11			
-----------	--	--	--

12. Виберіть три правильних твердження щодо причин, які визначають густоту населення у регіонах, позначених відповідною цифрою

- 1 низька - материкова крига
- 2 висока - стародавня історія країни
- 3 низька - нестача тепла
- 4 висока - завезені раби
- 5 низька - нестача води
- 6 низька - нестача кисню
- 7 висока - мігранти з Африки та Азії

12			
-----------	--	--	--

13. *Виберіть три правильних твердження щодо регіонів поширення рас*

1 територія виникнення всіх рас і людства

2 монголоїди переселились у Східну Азію з Америки

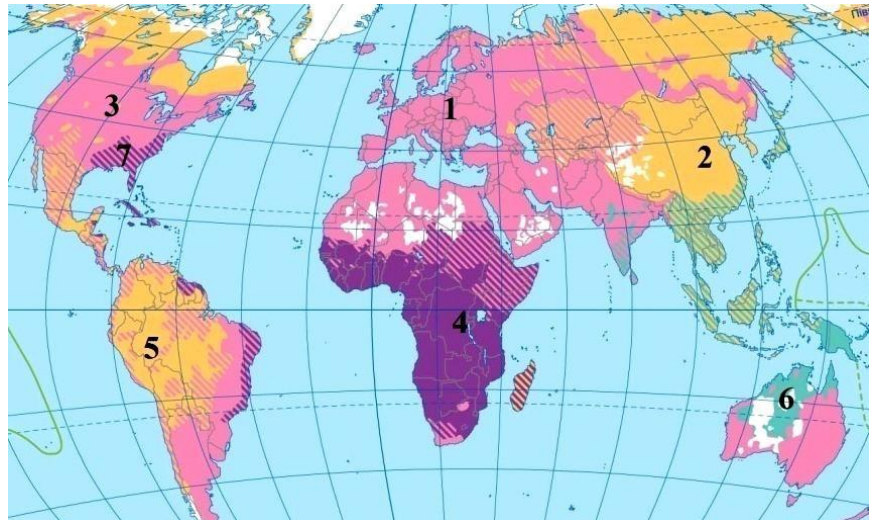
3 європеоїди переселились в США, витісняючи корінних жителів

4 територія формування негроїдної раси і виникнення всього людства

5 монголоїдів у Південну Америку привезли європейці як рабів

6 у північній і центральній Австралії переважають вихідці з Європи

7 до Північної Америки представників негроїдної раси привезли як рабів для роботи на плантаціях

13			
----	--	--	--

14. *Виберіть серед трьох пропозицій ті, що правильно розкривають зміст екологічних проблем, причини їх виникнення або шляхи їх вирішення*

1 людство можна вважати найбільшою геологічною силою, оскільки в результаті господарської діяльності переміщується більше гірських порід, ніж природним шляхом

2 для забезпечення гармонійного існування з природою, ми повинні обробляти землі тільки так, як робили наші предки

3 найбільше видів тварин вимирає через знищення рослинності, в середовищі якої вони існували

4 найбільше навантаження на природу у результаті господарської діяльності відбувається в Австралії, оскільки там висока густота населення та розораність території

5 зменшення газу озону в атмосфері відбувається через вирубку лісів

6 найбільші зміни природи в Україні відбулися у результаті освоєння чорноземних ґрунтів степу та лісостепу

7 катастрофічні повені на карпатських річках, викликано побудовою там каскадів гідроелектростанцій

14			
----	--	--	--

ЛІТЕРАТУРА

1. Булах І.Є. Створюємо якісний тест: навч. посіб. / І.Є. Булах, М.Р. Мруга. – К. : Майстер-клас, 2006. 160 с.
2. Довгань Г.Д. Усі уроки географії. 6 клас : навч.-метод. посіб. [Текст]/ Г.Д. Довгань – Х. : ВГ «Основа», 2014. – 318, [2] с. :іл., табл. – (Серія «Усі уроки»).
2. Іменнова О.І. Як правильно скласти тестові завдання? / О.І. Іменнова // Географія. – 2010. – № 2. – С. 9-10.
3. Коберник С.Г. Підсумкові контрольні роботи з географії. 6 клас. Додаток до практикуму / С.Г. Коберник, Р.Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2017. 68 с.
3. Конструювання тестів. Курс лекцій : навч. посіб. / Л.О. Кухар, В.П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
4. Краснов В. Як визначити валідність педагогічних тестів / В. Краснов // Освіта. – 2003. – 19-26 лютого. – С. 10.
5. Малихін А. Тести у навчальному процесі сучасної школи / А. Малихін // Рідна школа. – 2001. – № 81 (серпень). – С. 7-8.
6. Пестушко В.Ю. Календарне і тематичне планування з географії: 6 кл. / В.Ю. Пестушко, О.М. Пестушко. – К.: Генеза, 2006. 72 с.
7. Пятунин В.Б. Истинные и ложные недостатки тестового контроля / В.Б. Пятунин // География в школе. – 2003. – № 4. – С. 51-55.
8. Федоренко Ю. Методика складання тестів і тестування з географії України / Ю. Федоренко // Географія. – 2004. – № 10. – С. 13-20.
9. Фідря Н. Конструювання тестів з географії / Н. Фідря // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004. – № 40 (381). – С. 10-13.
10. Фромберг А.Э. Методика составления и проведения тестов по географии / А.Э. Фромберг // География в школе. – 2002. – № 8. – С. 47-53.

ДЛЯ ПОТАТОК

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ РІЗНИХ ТИПОЛОГІЧНИХ ФОРМ ТА РІВНІВ
СКЛАДНОСТІ
З КУРСУ «ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ» 6 КЛАС
(збірник дидактично-методичних матеріалів за результатами роботи
обласної творчої групи вчителів географії)**

Упорядник: В.Д. Попов
Комп'ютерний набір: В.Д. Попов
Комп'ютерне макетування: В.Д. Попов

ННВ Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти
м. Суми, вул. Римського-Корсакова,5 Тел.: 8(0542) 33-40-67